

Najbolje kupite ure, nakit in drugo pri urarskem mojstru

Gottfried Anrather

KLAGENFURT, Paulitschgasse 9

Popravila takoj in solidno. Kupite ali zamenjate tudi lahko zlato in srebro (tudi strto zlato).

Naš tednik Kronika

kulturno-politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

9. leto / Številka 32

V Celovcu, dne 8. avgusta 1957

Cena 1.50 šilinga

Fotohaus Schmaüs

Lastnik: Friedl Gottwald
izdelava vseh vrst filmov
fotoaparati vseh svet. firm

KLAGENFURT,
Heiligengeistplatz 1,
Telefon 20-95

Podoba resničnosti

Kakor je dunajski velesejem spomladi in jeseni v veliki meri prikaz avstrijskega dela, avstrijske iznajdljivosti in tudi avstrijske pridnosti, tako so posamezni deželni velesejmi izraz in podoba marljivosti posameznih avstrijskih dežel.

Od 8. do 18. avgusta bo zopet koroški velesejem. Na prvem mestu te velike razstave stoji koroško delo in koroške gospodarske posebnosti. Ker se blešči naša dežela v zelenju gozdov, je tudi razumljivo, da stoji na prvem mestu razstave les in lesni izdelki. Kakor so nam že pokazale zadnje razstave, se lahko naša Koroška s svojimi lesnimi izdelki dostojno predstavlja svetu. Dejstvo, da 8. avgusta sam kancler Raab otvori razstavo, že dokazuje, da tudi država kot celota pripisuje koroški razstavi, ki je do neke mere gospodarsko okno na jug in jugovzhod, važno vogo. Ker pa se ob tej priliki tudi naši sosedje iz Jugoslavije in Italije predstavijo s svojimi izdelki, daje koroškemu velesejmu še posebno vlogo posredovalnika, ki gospodarsko realnost vidi in tudi upošteva.

Letos bo posebno Jugoslavija in sicer Slovenija in Hrvaška zastopana v novem paviljonu, je je sam po sebi že posebnost in obeta po trdnosti gradnje ostati nekaj trajnega v okviru velesejma. Taka gospodarska povezava s sosednjo Furlanijo, Trstom in ostalo Italijo nam vsem dokazuje, da živimo na važnem gospodarskem križišču, ki zahteva nujno sodelovanje in dopolnjevanje na vseh področjih gospodarstva. Tam pa, kjer so gospodarske prilike zdrave in urejene po naravnih donosih, se bodo s časom uredile tudi politične in kulturne razmere.

Pri vsej razliki političnih režimov na tej in drugi strani Karavank teče življenje naprej in nedavno smo brali v nemških koroških listih vsaj prve namige gospodarske povezanosti med to stranjo in južno stranjo Karavank. Po našem mnenju in gledanju bi bil že storjen korak naprej, če bi to dejansko spoznanje rodilo tudi ustrezne praktične sadove. Mnenja smo, da bi ta zavest medsebojne povezanosti odstranila mnogo nezaupanja, ki danes še vlada.

Tako tudi Slovenci, ki doprinašamo neposredno in deloma tudi posredno po rojakih, ki so se na zunaj svojemu rodu že oddaljili, h koroškemu velesejmu svoj del. Zato letošnjo podobo koroškega gospodarstva pristrčno pozdravljamo in želimo, da bi bil velesejem deležen popolnega uspeha na vseh gospodarskih področjih, ker smo prepričani, da bo uspešno gospodarsko sodelovanje pospeševalo medsebojno spoštovanje.

Kot vsako leto bo tudi sedanjí velesejem pripeljal v deželno prestolnico mnogo tujcev. Nekateri bodo prišli kot razstavljalci, nekateri kot kupci, mnogi pa kot gledalci.

Velesejem vrši dvojno nalogo: seznanja koroške gospodarstvenike s tehničnim in gospodarskim napredkom v svetu, obenem pa svetu prikazuje delo in uspehe koroškega gospodarstva. Seznanja nas z dosežki sosedov, obenem pa utira koroškemu blagu pot v tujino.

Toda poleg svoje specifično gospodarske naloge vrši velesejem še pomembno občečlovečansko poslanstvo in doprinaša svoj delež k spoznavanju in sporazumevanju med narodi. In to je na Koroškem še prav posebno potrebno.

Danes se vedno močneje uveljavlja spoznanje o gospodarski povezanosti Evrope. Prav te dni smo pričali nekaterim dalekosežnim korakom na poti k ustvaritvi enotnega gospodarskega prostora v Evropi (skupno evropsko tržišče in atomska skupnost za miroljubne namene). Tudi koroški velesejem doprinaša svoj delež k ustvaritvi te velike in potrebne zamisli, k realizaciji skupnosti, ki bo zagotovila ne le blagostanje v Evropi, ampak obstoj evropske civilizacije in njenih vrednot.

Nakane okrog Nemčije

V Zapadni Nemčiji bodo sredi septembra parlamentarne volitve. Vladna koalicija starega kanclerja Adenauerja je v teku let izgubila nekaj manjših strank in tako ima glavna stranka, krščansko demokratična, pri sedanjih volitvah dokaj težko stališče.

Pod vlado kanclerja Adenauerja je Zapadna Nemčija sicer dosegla zelo veliko blagostanje in se v gospodarskem pogledu povzpela na prvo mesto v Evropi, toda v političnem pogledu Adenauerju ni bilo moč doseči tega, kar je želja vseh Nemcev: Združitev obeh „Nemčij“.

Z bujno rastjo gospodarstva in blagostanja pa prav tako bujno raste trava prek spominov na vojno in povojne čase. Mladi nemški rod, ki bo letos prvič volil, je zrastel iz povojnih šol, v katerih so ga pa učili stari učitelji. Govorili so mu o veliki Nemčiji, a ničesar mu niso povedali o grehah te Nemčije. Toliko bolj pa so poudarjali „bratstvo“ vseh Nemcev, brez ozira na „zasedbene cone“. Zato je postala združitev glavni problem nemške politike.

Adenauer zastopa tezo, da je moč doseči združitev Nemčije zgolj s podporo Zapada, ki bo Sovjetsko zvezo s svojo močjo prisilila k popuščanju. V dokaz svoje trditve navaja resnično dejstvo, da je bonnska Nemčija mogla doseči sedanje uspehe na gospodarskem in političnem področju samo s pomočjo Zapada. Najprej z Marshallovo pomočjo, potem pa z včlenitvijo v Atlantski pakt. Marshallova pomoč je postavila Zapadno Nemčijo gospodarsko na trdne noge, a priključitev Atlantskemu paktu pa je prinesla Nemčiji možnost ponovne oborožitve in to komaj deset let po največjem porazu, kar ga pomni nemška zgodovina.

Opozicija, s socialistično stranko na čelu,

pa očita Adenauerju „zapadno okorelost“. Molče gre preko uspehov Adenauerjeve politike in kaže roko s prstom na en sam veliki neuspeh: „dve ločeni Nemčiji“. Opozicija meni, da bi bilo moč z direktnimi razgovori z Moskvo doseči več kot s trmastim naslanjanjem na Zapad.

Da priskočijo svojemu zvestemu zavezniku na pomoč, so minuli teden predstavniki zapadnih velesil izdali posebno izjavo v Berlinu. V njej pravijo, da ostane združitev Nemčije slej ko prej osnovni cilj zapadne politike.

Takih izvajanj je bilo že mnogo v preteklosti, a delitev je ostala, kajti v Vzhodni Nemčiji trdno sede sovjetske divizije, ki jih nobena izjava ne spravi vstran. Tudi ljudski upor, ki je bil pred leti v krvi zaduščen, ne. Še manj pa seveda diplomatski razgovori, bodisi v Moskvi, bodisi v Washingtonu. A vojne za ustvaritev enotne in velike Nemčije pa Zapad ne bo riskiral.

Napoved, da v kratkem vrhovi sovjetske vlade s Hruščevom na čelu obiščejo vzhodni Berlin, kaže, da sovjetska vlada nima namena opustiti svoje nemške posesti, ki ji edina najbolj gotovo garantira preprečitev nastanka nove velike Nemčije. Pa tudi na Zapadu, posebno v Londonu in Parizu, je malo ljudi, ki si res iskreno žele združitev Nemčije, kljub lepim uradnim izjavam, ki pa so vse vedno „programatičnega“ značaja, to je ne obvezujejo k ničemer.

Tako bo Nemčija ostala področje, na katerem bošta Vzhod in Zapad še naprej igrala svojo veliko igro v svetovnopoličnem merilu. Je to posledica poraza leta 1945. Toda tega nemškimi volilcem ne bo nihče izmed nasprotujočih si politikov hotel povedati.

Iman iz Omana prosi pomoč — a ne Alaha

Kot smo že poročali, so se sultanu Muskata in Omanu na Arabskem polotoku uprta gorska plemena pod vodstvom njihovega verskega poglavarja imana iz Omana. Iman je ime muslimanskega verskega poglavarja.

Angleži so prihiteli sultanu na pomoč, kajti on je dal angleškim petrolejskim družbam koncesije za izkoriščanje obilnih petrolejskih vrelcev na ozemlju svoje države. Angleška letala so obstreljevala in bombardirala postojanke imana in njegovih upornikov ter pomagala sultanu, da mu ni bilo treba zbežati pred premočjo upornikov. Toda bombardiranje iz zraka se je izkazalo kot premalo učinkovito, zato so se na omanskem teritoriju izkrcali tudi pehotne čete, ki obenem s sultanovimi vojaki prodirajo proti uporniškemu ozemlju okrog Nizwe, nekdanjega glavnega mesta Omana.

Dogodki v Omanu so neugodno vplivali na ameriško-britanske odnose, kajti Angleži dolžijo sosednjega kralja Saudijske Arabije Iba Sauda, da je on dobavil upornikom orožje. Ibn Saud pa je velik prijatelj Amerike, posebno njenih petrolejskih magnatov, ki s pomočjo družbe ARAMCO črpajo na veliko petrolej v njegovi deželi. Angleži sumijo, da so Ibn Sauda pregovorili ameriški petrolejski magnati, da naščuva imana iz Omana k upor, kajti ameriškim petrolejarjem se cedijo sline tudi po izdatnih vrelcih, ki jih sedaj izkoriščajo Angleži.

Sovjetski birokratje se šopirijo

Upravno gospodarska reforma, ki je bila pred kratkim izvedena v Sovjetski zvezi, je prenesla številne upravne kompetence od osrednjih ministrstev v Moskvi na posebne gospodarske svete v posameznih deželah ali republikah, kot je njihov uradni naslov. Bilo je ustanovljenih 92 „gospodarskih svetov“, ki bi naj na licu mesta uravnavali gospodarstvo posameznih podjetij v njihovem teritorialnem območju. Iz moskovskih ministrstev, ki so imela mogočne štabe urad-

Toda v zadnjih dneh se je zadeva nepričakovano preobrnila. Muslimanski iman iz Omana se je pred napredujočimi četami Angležev in sultana znašel v težkem položaju. Zaprozil je za pomoč v Kairu in celo v — Moskvi. Tako je sedaj sovjetska vlada radi drobnih intrig med zapadnimi zavezniki, ki jih je povzročila lakomnost po dobičkih, dobila dobrodošel povod, da se znova vključi v politične spletke na Bližnjem vzhodu. Obstoji celo nevarnost, da se Velika Britanija po sovjetski iniciativi spet znajde na zatožni klopi pred Združenimi narodi radi „oboroženega vmešavanja v notranje razmere v Muskatu in Omanu“. Zadrega v Londonu in Washingtonu ni majhna.

Italija odobrila evropsko tržišče

Italijanska poslanska zbornica je z veliko večino potrdila pogodbo o skupnem evropskem tržišču in EURATOMU. Kljub temu, sedanja Zolijeva vlada zelo negotovo sedi v sedlu, je bila njena zmaga v parlamentu lahka, ker so jo podprli tudi poslanci levičarske socialistične stranke Pietra Nennija. Je to prvič v povojni dobi, da uberejo Nennijevi socialisti drugačno pot kot komunistična stranka Palmira Togliattija, s katero jo vsaj formalno še vedno veže pogodba o sodelovanju.

nikov, so uradnike, ki so radi reforme postali odvišni, poslali „na deželo“, da tam v gospodarskih svetih vršijo svoje naloge. Kot piše sobotna „Pravda“, pa se je pri večih gospodarskih svetih že pokazala tendenca k birokratizmu. List toži, da je vse preveč konferenc, posvetovanj, da posluje preveč komisij, da izhaja preveč navodil, skratka, da se preveč dela na papirju. Česar se je Janezek naučil, to bo Janez znal, pa naj sedi v Moskvi ali pa kje v Sibiriji.

- KRATKE VESTI -

RODIL SE JE MIRKO SKOFIČ II. v Rimu, je poročal ves svetovni tisk. Tehtal je točno tri kilograme. Oče je naš koroški rojak. Zdravniki pravijo, da se počutita dobro otrok in mati, Gina Lollobrigida.

AZIJSKA GRIPÁ razsaja po Južni Ameriki. V Panami je obolelo 15.000 šolskih otrok, v Čile pa pol milijona oseb, od katerih jih je 46 že umrlo. V prestolnici Santiago de Chile so zaprte vse šole. Celu na borzi se je bolezen poznala, kajti tečaj vrednostnih papirjev ko padli za polovico.

VLAK JE ZAVOZIL v stoječo lokomotivo na neki postaji blizu Madrida v Španiji. Pri nesreči je bilo ubitih 22 vojakov, a 48 jih je bilo ranjenih. Vlak je prevažal vojaštvo iz velikih manevrov nazaj v stalne garnizije.

AMERISKO VOJNO MINISTRSTVO je odpustilo 4.600 vojakov iz svojih čet v Nemčiji, ker so posebne komisije ugotovile pri njih pomanjkljivosti glede pameti in značaja. Nemški listi so prinesli vest pod naslovom „Stric Sam hoče imeti samo bistre vojščake“.

DEDIŠČINO 22.000 DOLARJEV (okrog pol milijona šil.) je odklonilo poveljstvo „Odrešilne armade“ — Salvation Army v Avstraliji. Ta „armada“ je protestantska dobrodelna organizacija, ki se bori proti pijančevanju, kvartopirstvu in hazardnim igram. Njeni člani (moški in ženske), imajo posebne uniforme. Z godbo in pridigami po cestah poskušajo spreobračati grešne duše. Se razume, da je njenim članom strogo prepovedano udajati se razvadam, proti katerim se „armada bori“. Toda njen narednik John Archer se v starosti 73 let ni mogel več ustavljati skušnjavi in je enkrat le stavil na loterijo. Sreča mu je bila mila in zadel je 10.000 dolarjev. Radi tega so mu njegovi predstojniki odvzeli čin, vendar je smel obdržati denar. Toda ni se ga dolgo veselil, kajti kmalu je umrl radi starostne oslabelosti. V oporoki je ostanek loterijskega zadetka zapustil „Odrešilni armadi“, toda poveljstvo je dediščino zavrnilo, češ, da je to „grešen denar“.

NOVI AMERISKI POSLANIK v Avstriji bo Mr. H. Freeman Matthews, čigar imevanje je te dni potrdil ameriški senat. Tudi avstrijska vlada je že dala svoj pristanek, kot to zahtevajo mednarodni običaji.

IZSELILO SE JE 2234 MADZARSKIH BEGUNCEV iz Avstrije meseca julija, poroča mednarodna organizacija za preselitev ICEM. Trenutno se nahaja v naši državi še 28.000 madzarskih beguncev. Skupno je prišlo v Avstrijo 143.000 beguncev po nedavni krvavi revoluciji, a razen omenjenega ostanke so vse druge odpremili naprej v druge evropske in izvenevropske dežele. V mesecu juliju je prišlo preko meje le 6 novih beguncev iz Madzarske.

TITO IN HRUŠČEV sta se minuli teden nenadoma sestala na nekem tajnem kraju v Romuniji. Po dvodnevnih posvetih je bilo izdano službeno poročilo, ki poudarja prijateljstvo in sodelovanje med obema državama, vendar je v njem govora tudi o gotovih še obstoječih „ovirah“. V avstrijskem časopisju so se znova pojavile domneve o ustvaritvi „podonavske federacije“, katere prvo stopnjo bi naj tvorila spojitvev Jugoslavije in Bolgarije. V Beogradu se ni izšel noben uradni komentar k romunskemu sestanku.

Mladi zločinci

Kriminalna policija v Celovcu je izsledila skupino sedmih fantov in deklet, ki so zagrešili vrsto vlomov. Pet so jih zgrabili v Celovcu, dva pa sta se pretokla celo do Hamburga, kjer jih je tamošnja policija zasačila, ko sta prodajala plen celovških vlomov, da bi si tako oskrbela denar za „rajžo“ preko velike luže.

Načrti za nego gozdov

Pred kratkim se je vršil poseben študijski teden o gozdu. Med predavatelji je bil tudi pristojni referent za gozdarstvo v kmetijskem ministrstvu dr. ing. Ender, ki je izjavil, da bi bilo treba za ohranitev in razvoj avstrijskega gospodarstva okrog 5 milijard šilingov. Ta znesek bi služil za izvedbo dolgoročnega načrta za sanacijo prizadetih gozdnih površin. V tej zvezi je ing. Ender izjavil, da si ni treba toliko delati skrbi radi tega, ker se preveč seka, temveč da bi bilo predvsem stremeti za tem, da letno proizvedemo več lesa. Rešitev gozdnega problema ni zgolj v omejevanju sečnje, temveč predvsem v povečanju gozdnih ploskev ter stopnjevanju njihovega donosa.

Pred kratkim dovršeni popis gozdov je pokazal, da je treba na novo pogozditi 222.000 ha, kar zneso okrog 7 odstotkov celotne avstrijske gozdne površine, in to z drevjem, ki čim hitreje raste. K tej ploskvi pa je treba pristihi še 145.000 ha, ki so v katastrskih mapah sicer še označeni kot poljedelske površine, a danes niso več obdelane in bi bilo najprimerneje, da se jih čimprej pogozdi. Nadalje je treba zasaditi nadaljnjih 175.000 ha površine v predelih, ki so ogroženi po lavinah in hudournikih ter na vetrovnihih legah.

Zgolj pogozditveni stroški bi znesli okrog 2,5 milijard šil. Ostanek bi pa bil porabljen za zaščitne in ohranjalne ukrepe, med katere spada tudi zgraditev gozdnih poti v predelih, kjer jih še ni. Posebne postavke so namenjene za pregozdovanje in za nego gozdov.

Od omenjenega skupnega zneska bi naj 30% prispevali gozdni posestniki, 20% dežele in država, a ostalih 50% pa bi naj bilo kritih s pomočjo posojil in izrednih sredstev.

Okrog 1,6 milijonov hektarjev gozdne površine, to je dobra polovica vseh avstrijskih gozdov, je v kmečki lasti. Okrog 250.000

kmetov ima obenem tudi nekaj gozda. Pri tem pa 180.000 kmetov poseduje le do 5 ha gozda.

V zadnjih letih se je položaj kmetijskega gospodarstva temeljito spremenil. Prej so kmetje pretežno živeli od donosa poljedelstva in ni zanje gozd imel posebnega gospodarskega pomena.

Toda v zadnjih letih so se radi bega z dežele in vedno hujšega pomanjkanja delovne sile kmetje znašli v zelo težavnem položaju. Človeško delovno silo so morali nadomestiti s stroji, radi česar pa se je pojavila velikanska potreba po denarnih sredstvih za njih nakup. Po previdnih cenitvah so v povojnih letih avstrijski kmetje izdali skupno okrog 10 milijard šil. za nakup poljedelskih strojev ter modernizacijo kmetijskih obratov.

V veliki večini primerov je moral priskočiti na pomoč gozd in tako so kmetje z lesom „finansirali“ preureditev avstrijskega kmetijstva. Zaradi tega pa imajo mnogi kmetje prazne gozdove. V interesu ohranitve avstrijskega gozdnega premoženja je, da poleg skrbi za pogozditev posekanih ploskev se tudi zagotovi kmetu primerno zvišanje donosov iz poljedelstva, da mu ne bo treba vedno znova segati v svojo „zeleno hranilnico“. V ta namen bi bilo treba kmetom nuditi cenene kredite, podobno kot to delajo v Franciji, kjer dobijo kmetje posojila za pogozdovanje in ohranitev gozda po zelo nizki obrestni meri 1/4 %. Poleg tega bi pa bilo treba kmetu priskočiti na pomoč z davčnimi olajšavami glede gozda. Danes je namreč položaj takšen, da kmet najprej poseka del gozda in si z izkupičkom lesa popravi hišo, nabavi stroje, pozida gospodarska poslopja itd. Naslednje leto pa mora že znova sekati, da plača dohodninski davek, ki so mu ga naložili na prvo sečnjo. In tako gre veriga naprej, dokler je še gozda kaj.

ZDRAVNIK SVETUJE: Bakterije, dobrotnice in šiba človeštva

Bakterije je splošna označba za drobnoživke, majhna bitja, ki jih lahko vidimo samo pod dobrim povečevalnim steklom. Zavzemajo vmesni položaj med še manjšimi virus-oblikami in med rastlinskimi in živalskimi stanicami. Beseda bakterija je grškega izvora in pomeni „paličica“ v širšem pomenu za vse drobnoživke. Bakterije obstajajo iz ene celice in se množijo v splošnem potom delitve. To se dogaja tako hitro, da se v 24-tih urah razvije na primer iz ene bakterije do 70 milijonov drobnoživk. Potemtakem je razumljivo, da je vsa naša okolica polna bakterij. Vdihavamo jih z zrakom, zavživamo jih s hrano, držijo se vseh predmetov, katerih se dotikamo. V splošnem živimo z njimi v miru. Samo nekatere vrste nam pa lahko naprtijo bolezen. To so bolezenske bakterije. Ostala večina pa je neškodljiva in nam ne stori nič hudega. Nekatere vrste so celo nujno potrebne za naše zdravje in za naš obstanek. Bakterije ne kažejo obilice oblik, pač pa mnogovrsten način življenja, tako, da ugotovitev oblike le redkokdaj zadostuje za točno opredelitev vrste bakterije.

Razdelitev bakterij, ki jo danes uporabljamo, sloni na zunanji obliki. Tako razlikujemo oblaste bakterije ali koke, paličaste v ožjem pomenu ali bacile in svedraste ali spirile. Če se drobnoživke pod mikroskopom prikažejo kot gručice, ki so razvrščene kot jagode na grozdu, ali skupine, podobne členom verižice, jim pravimo stafilokoki, streptokoki ali streptobacili. „Stafilos“ in „streptos“ sta zopet grški besedi in pomenita „grozd“ in „veržica“. Dolžina bakterij znaša v splošnem od tisočinke milimetra do preko 20 tisočink milimetra, debele pa so od ene do dveh tisočink milimetra. Nekatere bakterije so pač važne kot povzročiteljice nalezljivih bolezni in jih je v tem smislu smatrati za šibo človeštva. Sem spadajo 1.) koki, oblaste drobnoživke, v obliki posameznih ali dvojnatih obel t. j. mono- ali diplokokov, ali v podobi grozdastih in verižičnih kokov, ki povzročajo gnojenje ran, šen, zastrupljenje krvi, vnetje možganske mreže, kapavico itd.

2.) Bacili v obliki posameznih paličic ali členastih verižic so na primer povzročitelji davice, jetike, griže, trebušnega tifusa, mehkega čankarja itd.

3.) Spirile, to so svedraste bakterije, so pa zopet v vročni zvezi s sifilido, s povratno

mrzlico, s framboesijo (t. j. malinam podobnemu lišaju) v tropskih deželah itd. V zdravih ustih je mnogo spiril, ki nam niso škodljive in spadajo k normalni ustni flori, ki je zelo važna za ohranitev zdrave ustne votline.

Bakterija, enocelično živo bitje, obstoji iz zunanje kožice ali membrane, iz prasnove ali protoplazme, večinoma brez jedrc, ki jih vsebujejo više razvita bitja. Ta membrana je še obdana s sluzasto kožico, ki varuje bakterijo, da se pod navadnimi pogoji ne izsuši. Njihova zmožnost za življenje je različna. Višje temperature jih kaj kmalu zamorijo. Najbolj občutljive vrste, kakor so na primer povzročiteljice sifilide in kapavice, že uniči temperatura + 41° C, zopet druge — temperatura do 80° C. Večina bakterij umre pri 100° C v nekaj minutah.

Trosi, to so posebno trdoživi deli bakterij, prenesejo tudi večurno kuhanje, ne da bi utrpeli kako škodo. Trosi nekaterih bakterij žive tudi 10 let in več brez vode in hrane, pa tudi suha vročina do 180° C jih ne zamori tako hitro. Kako ogromno škodo lahko povzročijo odporni trosi, lahko vidimo najbolje pri vraničnem prisadu, ki ne prizanaša ne človeku in ne živali. Bacil vraničnega prisada se namreč množi s trosi. Zaradi tega je mrhovina za vraničnim prisadom poginulih živali tako nevarna in jo moramo ali sežgati ali pa zakopati do tri metre globoko.

Vranični prisad je kužna bolezen kopitarjev, govedi, ovac in svinj. Človek se okuži z mesom, z mlekom in z drugimi deli živali, ki so zbolele ali poginile za vraničnim prisadom, kakor tudi pri predelovanju živalskih kož, dlake, ščetin in parkljev okuženih živali. Takim okužbam so izpostavljeni predvsem klavci, konjederci, ovčji pastirji, živinski prekupčevalci, kmetje, služničad, živinozdravniki, usnarji in ščetarji. Posledica infekcije z vraničnim prisadom je karbunkel z gnojnim mehurjem na koži ali hud črevesni katar ali vnetje pljuč. Bolnika kuha visoka vročina, boli ga glava, truden je, vranica mu nabreka in splošno oslabi. Če je pa okužba prav huda, je smrt neizogibna zaradi zastrupljenja krvi. Tvorjenje trosov in njihovo vsem neprilikam kljubujoče življenje nam tudi pojasni leta in leta trajajočo okužbo travnikov in pašnikov po živini, ki boleha ali je bolehal za vraničnim prisadom.

(Konec prihodnjič)

Našim gospodinjam

Otroci naj hodijo bos

Zdravniški pregled šolskih otrok je. Tonček je krepek, dobro razvit fantek. Duševni razvoj ne zaostaja za telesnim. Zdravnik je zadovoljen in ga potreplja po rami: „Korenjak“. Toda, ko pogleda na noge, zmaže z glavo: „Ali ne hodiš bos, da imaš tako ploske noge?“ Mama nekoliko zardi, čuti se krivo, ker mu je sama vsiljevala nizke čevlje in različne copate iz Trbiža...

Da, skoro 60% vseh otrok že ima ploske noge (Plattfuss), ali so na tem, da jih dobijo. Kje naj iščemo vzrok? Zdravniki so si edini v tem, da so nožne vezi oslabele. Ta splošni pojav oslavljenih nožnih vezi je vzrok neštetih težav, ki jih imamo z nogami.

Vzrok za oslabeitev nožnih vezi pa je v tem, da otroci nič več ne hodijo bos. Silimo jih v čevlje, sandale in copate, da bi bili lepši, s tem jih navadno oškodujemo na zdravju. Otrok naj ob toplih dneh leta bos po travniku, gozdu, na cesti itd. S tem se mu utrdijo mišice, ki pri obuti nogi ne morejo v isti meri razviti svojega delovanja. Otrok naj bi tudi veliko hodil po prstih, plezal po drevju ali okroglih drogovihi. Vsakovrstno skakanje, počepovanje itd.

utrjuje in razvija mišice. Obutev jih utenjuje. Če vprašate zdravnika, ali naj otrok nosi vložke, bo dejal: „Čim več naj hodi bos, to je prvo. Šele potem so vložki na vrsti, ti pa v visoke čevlje.“ Sploh je za otroke do šestih let najbolje kupovati visoke čevlje, ki se z vezalkami prilježejo nogi. Tak čevljev daje oporo nogi.

Današnja industrija čevljev gleda le na to, da bi bila moderna. To že pri otroški obutvi. Čevljev ne sme biti samo dovolj širok in dovolj dolg. Tudi zgoraj mora biti prostor, da se morejo prsti pregibati. Pri otroški obutvi bi morali ob kupovanju vedno misliti na zdravje in ne toliko na modo in lepoto.

Danes se tudi vse vozi. Navadimo otroka tudi hoditi. Ob vožnji vse beži mimo njega. Kadar hodi, pa lahko opazuje naravo in življenje v njej od blizu. Utrjuje si noge, mišice, pljuča.

Upam, matere, da ste razumele, zakaj naj hodi otrok, kolikor se da, bos. Zato, da ne bo kot učenec, vajenec, delavec itd. imel težav z nogami, ampak bo s prožnim korakom in lepo držo stopal skozi življenje...

Koliko je zlata na svetu

Zlato je od nekaj bilo radi svoje sorazmerne redkosti merilo za vrednost drugega blaga. Iz njega so kovali novce, izdelovali prstane in raznovrsten lišp. V večjih količinah je začelo zlato pritekati v Evropo v 15. stoletju, ko so drzni španski, portugalski in angleški mornarji odkrili preoceanske dežele, posebno Južno Ameriko in tam našli bajne množine zlata. Zgodovina zlata je zgodovina človeških strasti, predvsem pohlepa, skoposti in ničemurnosti.

Celotno proizvodnjo zlata od 15. stoletja naprej cenijo na 56.000 ton, kar bi po ameriški uradni ceni — za eno unčo (\$1.1 grama) = 35 dolarjev — zneslo skupno 63 milijard dolarjev ali približno 1480 milijard šilingov (en avstrijski letni proračun znaša okrog 30 milijard šil.).

Po podatkih Banke za mednar. plačila so uradni zlati zakladi vseh državnih (narodnih) bank na svetu lani dosegli vrednost okrog 37 milijard dol., to je nekaj več kot polovico vsega zlata na svetu. K temu je pa treba pristihi že znatne zaloge zlata v rokah raznih vladnih ustanov v Franciji in drugod, ki pa jih uradno ne vodijo pod rubriko „zlati zakladi narodne banke“ in o njem ne dajejo nobenih pojasnil. Zato cenijo strokovnjaki, da se nahaja v javnih rokah zlata v vrednosti 40 milijard dol., to je približno dve tretjini celotnega zlata, ki so ga proizvedli od 15. stoletja naprej. Največ zlata je v kletih ameriške državne banke in znaša njegova vrednost 21 milijard dol. Je to nekoliko manj kot pred 4 leti, ko je ameriški zlati zaklad dosegel vrednost 24 milijard dol.

V zadnjih letih so pa kontinentalne evropske države in Velika Britanija povečale svoje državne zlate rezerve za skupno približno 4 milijarde dol. Tudi v tem se kaže gospodarska okrepitev Evrope.

Računajo, da se nahaja v privatnih ro-

kah zlato v približni vrednosti 10 milijard dol. Po cenitvi neke ameriške agencije je bilo v zadnjih letih zasebno zlato tako razdeljeno po svetu (v milijonih dol.):

	Leta 1951	Leta 1955
Francija	4100	3700
Ostala Evropa	2000	1600
Azija	1800	2600
Afrika	1800	1500
Zapadna polobla (obe Ameriki itd.)	900	1300
Ostale dežele	600	700

Kot smo že omenili, so to zgolj cenitve na podlagi delnih in pogosto neuradnih podatkov, a so kljub temu značilne.

Zasebno zlato ali „zlato v nogavici“, kot mu ponavadi pravimo, je veren odraz značaja posameznih ljudstev in tudi sedanjih političnih razmer na svetu. Francozi so že od nekaj znani kot izvrstni varčevalci in tako danes francoski posestniki zlata daleč nadkriljujejo po rumenem bogastvu praviljično bogate indijske prince in maharadže. Zato je Pariz največje zlato tržišče na svetu. Kot je iz naše statistike razvidno, pa zasebni zlati zakladi v Evropi zadnja leta padajo. Je to znamenje večjega zaupanja v papirnati denar ter prepričanja, da nam trenutno ne grozi nobena vojna.

Medtem ko v Evropi zlato zapuša „noga-vice skopuhov in skopulj“, pa je na drugi strani opazen porast zasebnih zlatih zalog v Aziji, posebno na Bližnjem in Daljnem vzhodu. Nič čudnega, saj se tam vedno zgo- di kaj razburljivega.

Preostane še nekako 10 do 11 milijard zlata, da dosežemo v začetku omenjeno številko celotne zlate proizvodnje od 15 stol. naprej. Zaključiti je treba, da je to zlato bilo „porabljeno“ za zobovje, lišp in druge okrasne predmete.

Nesolidnost škoduje tujskemu prometu

Število nočnih tujcev na Koroškem je bilo v mesecu juniju za 40% višje kot v istem mesecu lanskega leta in je doseglo značko 528.000. V mesecu maju je bilo 122.000 nočnih, to je za 5000 več kot v maju 1956. Deželni urad za tujski promet je ugotovil splošno tendenco, da prebivalci mest odlagajo dopuste na pozne poletne mesece in na jesen, ko je ponavadi vremené ugodnejše. Nadalje je opaziti povečano zanimanje za manjše, samotne kraje. Prebivalci mest si namreč želijo odpočiti od živčnih naporov mestnega življenja. V mirnih krajih, vstran od velikega prometa, si mestni človek bolj odpočije kot v luksuznih letoviščih, kjer je mnogo ljudi in veliko hrupa, podnevi in ponoči.

Kljub povečanemu pritoku tujcev pa gostinski krogi na Koroškem doslej s sezono niso posebno zadovoljni, ker število tujcev le ni bilo tako visoko kot so pričakovali. Vzrok temu je nesolidnost nekaterih potovalnih pisarn in gostinskih obratov, posebno v že renomiranih letoviščih, ki se ne držijo v prospektih navedenih cen, ampak

tujim gostom šele ob odhodu nabijejo v račune razne mastne dodatne pribitke in procente.

Direktor koroškega deželnege urada za tujski promet je izjavil, da se bodo morala v bodoče potovalni uradi, hoteli in druga gostinska podjetja strogo držati v prospektih navedenih cen, katere bodo morale biti dokončne, brez slehernih pribitkov. Radi slabih izkušenj, ki so jih nekateri inozemski potovalni uradi doživeli na Koroškem, so namreč resne švedske in angleške potovalne družbe, ki organizirajo velike izletniške skupine, izključile obisk Koroške iz svojih potnih programov.

USPEH UNIMOGOVI

Pred nekaj tedni je bil prodan v Avstriji 400-ti tovorni avtomobil UNIMOG, ki je posebno prikladen v gozdarstvu, kmetijstvu, v gradbeni in prevoznih obrti. Vozila te vrste grede zelo dobro v promet na Koroškem, Gradiščanskem, Nižjavstrij-skem, Štajerskem in na Dunaju.

Obisk v HOLLYWOODU

Hollywood je središče ne le ameriške, ampak svetovne filmske industrije. Iz skupine barak, kjer so še pred 40 leti snemali neme filme, se je razvilo središče industrije, katere izdelki zajemajo vso zemeljsko oblo. Hollywood je postal simbol za slavo, bogastvo, razkošje, pa tudi razočaranja, ki jih nudi magični trak iz celuloida. Filmska proizvodnja združuje v sebi elemente umetnosti z industrijsko serijsko izdelavo. Združuje torej duhovne vrednote z denarjem. In pogosto prevlada denar nad umetnostjo. Hollywood je postal tudi privlačna točka za tujce in vsak novinar, ki hoče kaj veljati, je gotovo obiskal Hollywood in o tem čudežnem mestu napisal svoj članek. Če pa filmskega mesta ni mogel osebno obiskati, pa je prepisal in po svoje „zabelil“ članek kakega svojega srečnejšega kolega. Pričujoči članek je napisal Anglež Alistair Cooke.

Marsikateri potnik, ki je obiskal Ameriko in je bil tudi v Hollywoodu, ponavadi opisuje filmsko prestolnico kot „blazno, plehko in smešno“. To je danes najboljši način, da se pri svojih soljudih uveljaviš kot resen človek, ki ga ni preslepil filmski blišč ali „glamour“, ki ga ne ganejo bajne plače filmskih zvezd ter minljiva slava življenja na platnu.

Mesto, ki mu ga ni para na svetu

Toda kdor hoče s temi pavšalnimi sodbami obračunati s Hollywoodom, pač noče priznati dejstva, da se tudi v Hollywoodu teden sestoji iz vrste napornih delovnih dni, da je filmska industrija dosegla visoko stopnjo tehnične popolnosti in neverjetne spretnosti; noče priznati nadpovprečnih sposobnosti številnih pisateljev, režiserjev, skladateljev in igralcev. Potem je to človek, ki mu ne imponira mesto, ki je bolj komplicirano kot New York, bolj svojevrstno kot Singapur, pa tudi ne človeška družba, ki je tako pestra in raznolika, da je tudi najbolj nadarjeni pisatelji niso mogli popolnoma obvladati, ampak da se jim je kvečjemu posrečilo podati majhen izrez iz njenega življenja.

Pisatelj Nathaniel West je spisal knjigo z naslovom „En dan iz življenja kobilice“ in doslej še nisem nikjer našel zgodbe, ki bi bila tako značilna za življenje v Hollywoodu. Opisuje življenje naslednjih eksistenc na robu blesteče, sijajne zunanosti Hollywooda: v njej nastopajo nek ostareli komik s svojo hčerjo, nek odpušteni hotelski uslužbenec, neka pregrešna mlada Meksikanka, ki prireja petelinje dvoboje, nek pritlikavec — kratka ljudje, ki jih nihče ne spravlja v zvezo s Hollywoodom. Toda v 40 letih obstoja tega mesta so njegovi žarometi pritegnili nase številne propadle eksistence. Za obiskovalce kinodvoran ter za filmsko mesto samo bi pa bila gotovo velika krivica, ako bi Hollywood imenovali mesto propadlih življenjskih eksistenc. Res pa je, da v Hollywoodu mrgoli tudi takšnih ljudi. Tako naletite na bivše natakariče, ki niso nikdar prišle niti v bližino kakega filmskega studia, mlade pohajče in stare zakonske pare, ki so se preselili v Hollywood, da preživijo svoj življenjski večer pod večno toplim južnim soncem.

Našel sem te pojave in postave, kajti prav na te naleti površni potnik, ki pride v Hollywood. In to ni prav nič čudnega, kajti upoštevati je treba, da je pri filmu zaposlenih nekaj tisoč glav tehničnega osebja in nekaj stotin igralcev. Mesto samo pa ima četr milijona prebivalcev. In poleg tega Hollywood niti ni mesto zase, ampak le velikansko predmestje milijonskega vlemesta Los Angeles, ki je zgrajeno na ozkem ob-

morskem pasu in se širi v notranjost po številnih gričih. V njem gradijo letala, razpošiljajo sadje po vsej Ameriki in na veliko vrtajo petrolej. Radi velikega gospodarskega napredka po zadnji vojni je postal Los Angeles eno izmed največjih trgovskih središč na svetu.

Čeprav ogromna večina ljudi, ki živi v Hollywoodu, še nikdar ni prestopila praga kake filmske delavnice, pa je med njimi mnogo takih, ki so upali ali še upajo, da bodo vendarle kako prišli k filmu. Ves dan zvonijo v filmskih delavnicah telefoni. Enkrat se ponudi nek Belorus, ki bi rad sodeloval pri filmu kot statist (stranski igralec), potem se oglasi mož s papigo, ki zna živžgati, gospa, ki ima naprodaj umetne cvetlice, nek bivši vojak bi rad postal tehnični svetovalec pri izdelavi vojnih filmov. Vsi ti ljudje so prepričani, da je treba imeti samo dobre živce in malo sreče, pa se pririneš k filmu in s tem bogastvu in slavi. V resnici pa ni skoraj kakega drugega poklica, v katerem bi moral človek vsak dan znova iztisniti iz sebe vse svoje moči, da se ohrani pri poslu, kot to zahteva film. Za en sam dober prizor, za kratek razgovor, ki traja le pol minute je včasih treba cele dneve vaditi in ponavljati, tao dolgo, da je režiser zadovoljen s posnetkom. Da dobi gledalec pred očmi policijsko stražnico, prosluli predel vlemesta, arabsko vas ali pravljicni otok z bujnim rastlinstvom nekje v južnih morjih, je treba mnogo podrobnega dela, pri katerem sodelujejo fotografi, električarji, inšpicienti in odrski slikarji, osvetljevalci, glasovni inženirji, arhitekti in rokodelci.

Res dobri filmi ne prinašajo dobička

Prav lahko je ugovarjati: In kljub temu velikemu ter izurjenemu tehničnemu aparatu prihaja iz Hollywooda toliko slabih filmov! Predvsem, povpraševanje po filmih na svetu je tako veliko, da Hollywood ne more vsak teden speči po en visokovreden umetniški film. Da pride na svoj račun, mora Hollywood proizvesti vsako leto okrog 300 filmov, pri tem bodo morda le pri 100 trakovih dosegli dobička. Noben založnik na svetu še ni v enem letu našel in natisnil 300 prvovrstnih romanov. Le Hollywood bi pa moral izvršiti tak čudež.

In kljub temu pride tu in tam tudi kak prav dober film iz Hollywooda. In prav pri tem ni gotovo, da bo povrnil denar, ki je bil vanj vložen. Vsako leto proizvede Hollywood 10 do 12 filmov visoke umetniške vrednosti. Sam sem govoril z bankirjem, ki finansira filme, pa ima obenem tudi zelo prefinjen umetniški okus. On mora vložiti svoj denar v dva ali tri filme manjše umetniške vrednosti, ki pa mu zagotavljajo do-

ber zaslužek, da more obenem prevzeti nase tudi riziko za umetniško dober film, pri katerem pa je skoraj gotovo, da niti svojega denarja ne bo dobil nazaj. In končno, kje pa najdete človeka, ki rad nalaga svoj denar v podjetje, pri katerem ima najboljše izgleda za izgubo?

Pred nekaj leti sem prišel v družbo hollywoodskih režiserjev in pisateljev. Začel sem obujati spomine na lepe čase pred 30 leti, ko so veliki, a brezimni umetniki v Hollywoodu izdelovali krasne in res umetniške filme. Zaključil sem, da so najbrž zapustili Hollywood, ker niso hoteli imeti opravka z ničvredno komercialno produkcijo. Na moje veliko začudenje so mi povedali, da ustvaritelji tistih lepih filmov tudi danes

snemajo, in sicer prav tiste kičaste filme, na katere sem se tako jezil. Nekateri izmed njih so celo sedeli z menoj za isto mizo.

Takrat mi je postalo jasno, da imajo ti ljudje več talenta v malem prstu — kot v glavi vsi filmski kritiki in novinarji; ki obiskujejo Hollywood ter potem vzvišeno duhovičijo o „puhlosti, smešnosti in klavernosti“ Hollywooda ter o njegovem umetniškem konkurzu. Zato naj veljajo te vrstice v o- brambo filmskih ustvarjalcev, ki imajo sicer v mnogih pogledih vezane roke — prav radi slabega okusa tistih, ki ustvarjajo javno mnenje. In kljub temu od časa do časa ustvarijo kak film, ki je resnična, lepa, večkrat tragična, včasih pa tudi vedra podoba človeškega življenja.

Lohneška pošast ŠE VEDNO STRAŠI

Loch Ness je ime nekega samotnega jezera sredi škotskih hribov, za katerega so vedeli razen domaćinov le angleški šolarji. Toda leta 1933 je odročno jezero postalo svetovna zanimivost. Leta 1933 je bilo poletje zelo vroče, tako da so baje začela celo jezera usihati. Nekega dne se je iz jezerske vode pojavila čudna glava. Videlo jo je več ljudi, a nihče je ni mogel točno opisati. Oziroma vsak jo je opisoval nekoliko drugače. Za enega je bila orjaška kača, drugemu se je prikazala kot čudna predpotopna žival, tretjemu se je zdela podobna orjaškemu kuščarju. Skratka pošast, ki lahko dostojno tekmuje z našim „lntvernom“ na celovškem glavnem trgu.

Za novinarje je bila pojava čudne pošasti kot mana iz nebes. Radi poletne vročine so biti vsi tisti, ki „vodijo“ svet in radi katerih se pač svet tako vrtil, kot se vrtil, na počitnicah, bodisi v planinah ali ob morju. Ubogi uredniki so se pa morali potiti v prašnih in razgretih uredništvih in si beliti glavo, kako bodo napolnili strani svojih listov.

Jadno so se napotile kolone poročevalcev in fotografov iz vročih mest na hladno jezero, da „na licu mesta“ preverijo čudoviti pojav. Toda lohneška pošast je bila zelo muhasta. Tistim, ki so jo prišli gledat iz poklicnih razlogov, se je nagajivo skrivala. Noben novinar je ni zagledal in noben časopisni fotograf je ni mogel ujeti na svoj filmski trak. Pač pa so jo ob najbolj neverjetnih prilikah videvali kmetje, turisti, železničarji in otroci. Neki londonski zdravnik jo je celo fotografiral, toda ni bil strokovnjak, zato je slika nejasna. Tako je v očeh javnosti dobila skrivnostna pošast podobo, ki se je spreminjala enkrat iz kače v zmaja, drugič zopet iz orjaškega škorpiona v povodnega konja — dokler ni minila „doba kislil kumar“ in so se politiki in drugi mogočniki vrnili z dopustov ter znova s svojo večno igro „za javni blagor“ začeli dobavljati snov časopisom. Snov ni sicer tako izvirna in nenavadna kot vest o čudoviti pošasti, a je zato stalna in obilna.

Toda vsako leto se je vrnila doba kislil kumar in z njo je prišla na površje lenega vodovja škotskega jezera tudi skrivnostna pošast. Pa tudi v časopise.

Še letos in sicer natančno na dan 11. marca so trije vseskoz verodostojni možje, neki profesor zgodovine, neki lastnik avtogaraje in neki policijski inspektor, na lastne oči videli „Nessie“. Tako so namreč ljudje krstili skrivnostno bitje, kot da bi bila nežna deklica, kajti končnica -ie ima v angleščini veljavo ljubkovalne pomanjševalnice, podobno kot bi v slovenščini namesto Neže rekel — Nežica.

Toda v marcu je bila bolj aktualna kriza

na bližnjem vzhodu, zato so vesti o tem srečanju prišle šele sedaj v časopise.

Lohneška pošast ima čudne navade. To izpričuje knjiga, ki je o njej pred kratkim izšla na Angleškem.

Gospa Constance Whyte, soproga nadzornika samotnega Kaledonskega kanala v bližini, je namreč v njej zbrala vse dose-danje zgodbe in pričevanja ljudi, ki so pošast videli. Dobroverna gospa je prepričana, da bo s to knjigo razpršila vse dvome o resničnem obstoju „Nessie“. Tako jo je nekdo videl, kako se je nekoč priplazila na suho in se pol ure sončila; drugi pa je celo bil prisoten, ko je prekorčila deželno cesto, na kateri se je on peljal s kolesom. Pa še več. Ta gospa ni samo prepričana, da v globinah njenega domačega jezera živi pošast, ki je dolga nad deset metrov in plava sem ter tja, temveč da živi v jezuru celo družina pošasti, samec in samica z mladiči, kajti meni, da bi ena sama pošast v tako dolgi dobi morala vendar poginiti od dolgega časa.

Kakor koli že, sedaj kaže, da bo skrivnost lohneške pošasti vendarle pojasnjena. Britanska televizija je sklenila, da bo to jesen poslala posebno ekspedicijo s smelnimi aparati za fotografiranje na suhem, v zraku, na in pod vodo. Odpravi bodo priključeni zemljepisci in naravoslovci, specializirani strokovnjaki za podvodno rastlinstvo in živalstvo. Preiskali bodo sleherni kotiček 48 km dolgega in 3,2 km širokega jezera, čigar globine še nihče ni izmeril. In ako je pošast res notri, jo bodo gotovo zbežali iz njenega brloga ter jo pokazali v vsej dolžini gledalcem televizije (Fernsehen) po vsej Angliji. Posebno Škotje si od te ekspedicije mnogo obetajo. O obstoju „Nessie“ so še bolj trdno prepričani kot mi Korošci o našem „lntvernu“.

O škotih svet pogosto misli, da so ne le skopi, ampak tudi bahači. Morda pa utegne ta ekspedicija oprati njihovo čast vsaj glede slednjega očitka.

FRAN ERJAVEC, Pariz:

151

KOROŠKI SLOVENC

II. DEL

a vodstvo vseh navedenih poslov je bilo poverjeno posebni „duhovni dvorni komisiji“. Ta je vprašanje ustanavljanja novih župnij takoj povezala z vprašanjem razpuščenja samostanov. Da bi dobila še večja gnotna sredstva in potrebne dušne pastirje za nove župnije, se ni ustavila le pri „nekoristnih“ samostanih, temveč je posegla še po „nepotrebnih“. Določili so nekaj malega samostanov, ki naj bi še ostali, in tudi število redovnikov v njih, druge pa začeli odslej po vrsti razpuščati, za dušno pastirstvo sposobne redovnike pošiljati na nove župnije, nerabne so pa porazdelili na še preostale samostane. Pri tem so bili pa že prizadeti tudi večidel revni samostani „beraških redov“, radi česar tudi sredstva verskega fonda niso več zadostovala za kritje vseh velikih novonastalih potreb. Da bi tega primerno okrepili, so se l. 1785. in 1786. iz čisto finančnih razlogov odločili še za razpustitev velikih bogatih zgodovinskih samostanov, čeprav so se ti pečali tudi z dušnim pastirstvom.

Na ta način je bilo torej za vlade Jožefa II. v avstrijskih dednih deželah razpuščenih skupno 309 moških in 104 ženski samostani, a ob cesarjevi smrti je bil predvi-

den že tudi razpust še nadaljnjih 469 samostanov, od katerih je bilo potem v naslednjih letih še tudi mnogo razpuščenih, a marsikateri so prosili za razpust tudi sami. Slovenska Koroška je bila prizadeta pri tem razpuščanju v posebno veliki meri. Kakor vemo, je obstajalo tam še izza srednjega veka (brez beljaških tretjerednic, a všteti s o s o j e) skupno 10 moških in 2 ženska samostana (na vsem Koroškem pa 19 moških samostanov s 317 redovniki in 5 ženskih). Od teh je bilo v letih 1782 do 1789 razpuščenih 8 moških, in sicer:

1. Benediktinski samostan na Osojah, ki je bil najstarejši moški samostan v deželi. Razpust je v dnevih od 28. II. — 5. IV. 1783. izvedel beljaški kresijski glavar baron J. Schlangenburg. Ob ukinitvi se je nahajalo v njem 24 redovnikov, a od teh le 15 porabnih, zadnji opat je bil pa R. Zussner. Samostanska aktiva so znašala 289.597 gld, dolgovi pa nad 200.000 gld. Samostansko poslopje imela v letih 1816—1862 v najemu vojaška uprava, ki je uredila v njem konjušnico in ga mnogo uničila.

2. Benediktinski samostan v Podkloštru je bil razpuščen v dnevih od 8. XI. — 7. XII. 1783. Od ustanovitve do konca je bilo v njem 42 opatov. Njegovo čisto imetje je znašalo 91.080 gld. Izprva so hoteli njegovo premoženje združiti s šentpavelskim, a so se potem premislili in so ga spomladi l. 1784 izročili kame-ralni upravi.

3. Benediktinski samostan v št. Pavlu

je bil največji in najvažnejši na Koroškem. Graška vlada je predlagala njegov razpust zaradi prezadolžitve, nakar je bil na veliko presenečenje vse javnosti ta res odrejen. Razpust je v času od 3. XI. 1782 — 30. I. 1783. že izvajal komisar Gröllner, a je bil nato zaradi intervencije raznih vplivnih osebnosti in na prošnjo opata Edlinga ter ostalih menihov ves postopek ustavljen in mu je vlada skušala celo pomagati, da se izkoplje iz gospodarskih težav. Toda vse gospodarstvo je bilo takó, lahko miselno in že tako zavoženo, da so obupali nad njegovo sanacijo, radi česar je potem samostan sam prošil za razpust, zlasti ker je bilo medtem precej menihov že samih odšlo, med preostalimi so pa vladali hudi spori in je razpust razen tega priporočal tudi lavantinski škof. Tako je bil potem l. 1787. vnovič in sedaj dokončno odrejen njegov razpust, ki ga je izvedel celovski kresijski glavar baron Hingenau, toda ves postopek se je radi velikanskega samostanskega premoženja vlekel še par let. Ob razpustu je bilo v samostanu 26 redovnikov, a nekaj več jih je bilo še zunaj v dušnem pastirstvu in po drugih službah. Zadnji — sedeminštirideseti opat je bil Anzel pl. Edling. Samostanska aktiva so znašala 856.082 gld, pasiva pa 567.066 gld. Samostansko poslopje je ostalo nekaj let prazno, l. 1809. so ga pa z nekdanjim dobroveškim jezuitskim imetjem vred izročili novi benediktinski družini, ki je prišla iz Schwarzwalda v južni Nemčiji.

(Dalje prihodnjiki)

DOB PRI PLIBERKU

V Dobu pri Sv. Luciji imamo starodavno podobo sv. Lovrenca, velikega mučenika sv. vere in mogočnega priprošnjika pri Bogu. Zato bomo šli na dan njegovega godu 10. avgusta k sv. Luciji, da ga počastimo in prosimo njegove nadaljne pomoči. Ne smemo in ne moremo pozabiti na velikega prijatelja in priprošnjika naših prednikov.

Zato hočemo tudi letos našega prijatelja počastiti, da ga obiščemo in prosimo v svojih vsakdanjih potrebah. Ta dan bo pri sv. Luciji več sv. maš in priložnost za sprejem sv. zakramentov.

Po prvi sv. maši ob pol 8. uri bo še več sv. maš. V nedeljo, 11. avgusta je pri sv. Luciji takoimenovano žegnanje. Ob 9. uri slovesna sv. maša in pranganje.

ŠT. VID V PODJUNI

Dne 6. julija je bil pogreb Andreja Kamnik, Lindofarja na Horcah, ki je umrl v visoki starosti in bil zadnja leta že skoraj popolnoma gluhi. Iz št. Primoža smo imeli v enem tednu kar dva pogreba. Dne 16. julija smo pokopali pri njeni hčerki pri Muntru umrlo Marijo Štefan, staro Štefanovo mater na Lancovi. Pokopal jo je njen nečak, preč. g. župnik Jožef Picej, ki je vodil spreved od hiše žalosti in opravil ob asistenci domačega g. župnika sv. mašo zadušnico ter se v lepih besedah poslovil od rajne tete.

Dne 19. julija pa smo položili v blagoslovljeno zemljo 58 let staro Rudmaševo Trezo Hribernik, ki je podlegla neizprosne mu raku. Njen pogreb je bil veličasten. Poleg obeh domačih gospodov sta se pogreba udeležila tudi sorodnik rajne č. g. župnik Janez Štefan iz Šmarjete pri Velikovcu ter šmihelski g. župnik. V lepi pridigi se ji je domači g. župnik zahvalil za vse, kar je storila dobrega cerkvi in duhovnikom. Želeli bi, da bi tudi mlade gospodinje hodile po njenih stopinjah.

Dne 20. julija se je odpeljalo 30 faranov s Sienčnikovim avtobusom v Marijino Celje. Med vožnjo so si ogledali tudi Gradec in romarsko cerkev Maria Trost pri Gradcu, ki je res lepa in veličastna in stoji na slikovitem gričku.

Gradec in Maria Trost je starejšemu, posebno moškemu rodu že znan iz let, ko so večinoma tam odslužili vojaško dobo. Marijino Celje je pa tudi za bivše vojake, ki so gledali že mnogo mogočnih cerkva in videli morda celo stolnico v Kölnu, ena največjih in najlepših božjih hramov. To velja še posebno sedaj, ko je cerkev temeljito obnov-

ROZAN: Svet se spreminja in mi z njim

X.

V nevarnosti pa niso bili v tedanjih časih samo ljudje, ki so se nehote in nevede drugače obnašali kakor drugi, ki so na primer od svojih prednikov ali po lastnih izkušnjah res vedeli za zdravilna zelišča in z njimi komu pomagali! Bog ne daj, da so imeli kakšnega tajnega nasprotnika, ki jih je kje naznanil ali samo označil kot osebe s takim znanjem, ki je sunljivo!

Ljudje so se bali toče in hudourja kakor še danes. — Kakor v nekaterih krajih še danes, so že takrat na vso moč zvonili proti toči: sem ter tja si je toča res premislila in se potegnila kam drugam ali pa tudi ne. — In takoj so hudobni ljudje začeli dolžiti, tistega, ki je zvonil, — če nič ni pomagalo, da nalašč slabo zvonil; tam pa, kjer se je toča ustrašila in izognila, so začeli premišljevat, če taki zvonarji nimajo kake nenaravne moči — in sumničenje se je začelo.

Bog ne daj, če bi bilo takrat komu padlo v glavo, da ne bi bilo slabo, streljati v oblake, kakor so že koncem prejšnjega stoletja na Štajerskem hoteli obvarovati vinarje pred točo, kakor to delajo seveda že na izpopolnjeni način na Južnem Tirolskem, ali pa s pomočjo kemičnih sredstev v Ameriki, kjer pridobivajo na ta način celo pohleven dežek! Da bi se bilo kaj takega komu takrat samo sanjalo in bi bil to pripovedoval, — smuk, — pa bi bil že copernik — na srečo bolj molččih, in nesrečo ubogih neumnežev, ki so se s posebnimi umetnjami celo bahali in grozili! — Seveda so ti potem, ko so hoteli sodni organi, z mučenjem, kaj več zvedeti od njih, vse priznavali ali si sproti izmišljevali, samo da bi nehali mučenje in naj pride odrešilna smrt! Če so v začetku priznali, da znajo živino in ljudi zacopirati, je bilo to seveda premalo! „Sedaj povej, s kakimi pripomočki si to delal,“ pa so odgovarjali: „da so iz odpadkov svinj,

Pri nas na Koroškem

ljena, dočim marsikatera znamenita stolnica med vojno na obiskovalce ni napravila tako toplega vtisa, ker so bile vse dragocenosti spravljene na varno pred bombami.

VISOKA BISTRICA

Romarški shodi bodo pri nas na Veliko Gospojnico, dne 15. avgusta, na Malo Gospojnico (Marijino rojstvo) 8. septembra in na nedeljo Marijinega imena 15. septembra, ko tu obhajamo hkrati zahvalno nedeljo. Na Vel. Gospojnico bo prva sv. maša

ob 7. uri, ob 9. uri za Djekšane in nato slovesno duh. sv. opravilo s pranganjem.

Na Malo Gospojnico in nedeljo Marijinega imena bo prva sv. maša ob 7. uri, duh. sv. opravilo pa že ob 9. uri. Na nedeljo Marijinega imena bo po duh. sv. opravilo tudi pranganje. Prilika za spoved bo tudi v slovenskem jeziku. Od novega zadnjega mosta vodi nova pot, ki so jo letos naredili kmetje, do prve gostilne. Od tu je samo še dobre četrte ure do cerkve. Romarji iz okolice, pa tudi oni iz Rožne doline lepo povabljeni.

55-LETNICA USTANOVITVE KAT. PROSVETNEGA DRUŠTVA V GLOBASNICI

Pridite v nedeljo, dne 18. avgusta v Globasnico na

PODJUNSKI DAN

Ob 3. uri popoldne bo na prostem pri Šoštarju pestra KULTURNA PRIREDITEV, na kateri bodo nastopili POSAMEZNI PODJUNSKI PEVSKI ZBORI ter ZDRUŽENI PEVSKI ZBOR.

Nadalje je na sporedu GOVOR, NARODNI PLESI, BOGAT SREČOLOV in druga PRIJETNA PRESENEČENJA. — ZVEČER pa se bomo poveselili na veliki podjunki VRTNI VESELICI, na kateri bo sodeloval znani in priljubljeni KRANJSKI KVINTET.

Druga najstarejša hiša v Celovcu obnovljena

Kälabrand — Deželna zavarovalnica proti požaru je sprejela od mestne občine častno plaketo.

Deželna zavarovalnica proti požaru — Kälabrand, je našim bralcem že poznana po oglasih, ki jih prinaša naš list od časa do časa in prebivalci kar radi zavarujejo pri njej svoja poslopja.

Pred kratkim pa je prejela zavarovalnica Kälabrand od mestne občine v okviru akcije „Lepši Celovec“ častno plaketo za

hišo v Herrengasse 2, katero so okusno predelali in obnovili.

Odlikovanje, ki ga je zavarovalnici podelila celovška mestna občina, so praznovali prejšnji teden v direkcijah prostorih zavarovalnice Kälabrand ob navzočnosti deželnega glavarja Wedeniga, mestnega župana Grafa, zastopnikov koroškega javnega življenja in tiska.

Ravnatelj zavoda dvorni svetnik Colerus-Geldern, je v svojem govoru opisal zanimivo zgodovino omenjenega poslopja ter nakazal težko pot, po kateri so dosegli, da je dobila druga najstarejša hiša v Celovcu spet svoj časten okvir.

Motiv iz kmečkega življenja

CELOVEC

Odlikovanje

Te dni je bil drugi direktor pokrajinske bolniške blagajne g. Valentin Just imenovan za vladnega svetnika.

G. vladni svetnik Valentin Just se ob vsaki priložnosti toplo zavzema za pravice zavarovancev in pomaga, kjer le more. Kot odkrit demokrat in zaveden Avstrijec je bil vladni svetnik Valentin Just za časa nacizma tudi v koncentracijskem taborišču Dachau. Leta 1945 pa je s svojim znanjem in svojo večjo roko bistveno doprinesel k obnovi vsega zavarovanja v okviru pokrajinske zavarovalnice.

Gospodu vladnemu svetniku prav iskreno čestitamo k zasluženemu odlikovanju.

GOSELNA VES

Kadar dalj časa dežuje, obstoja pri nas vedno nevarnost poplav. Tako se je zgodilo tudi predzadnjo nedeljo, ko je stopila voda našega vaškega potoka čez robove in poplavlila 15 hektarjev rodovitnega polja ter precejšen del zvezne ceste.

REBERCA

V pijanosti se je ljubosumni ukrajinski begunec Janez Savišin nad svojo ženo precej razhudil. Sumil jo je baje nezvestobe in ji je grozil, da jo bo umoril. Žena je zbežala k sosedu, kjer je Savišin s sekuro razbil hišna vrata, ki so jih pred razburjenim možem zaprli in hišnemu gospodarju prisolil krepko zaušnico.

BELJAK

Pred kratkim so prijeli orožniki v Beljaku 33-letnega Karla Leitgeba, ki je pravzaprav brez stalnega bivališča. Zaradi tatvin ga išče že deželno sodišče v Gradcu in orožniška postaja v Wolfsbergu. Ko so ga v Beljaku dobili, je imel pri sebi 24 ponarejenih ključev in še neko drugo vlomilsko orodje, denarja v znesku 1100 šilingov ter Moped.

Politični teden

Po svetu . . .

Razorožitev v Londonu: Dulles spravi Sovjete v zadrego

Amerikemu zunanjemu ministru Dullesu je po prihodu v London najprej po večdnevni posvetovanjih uspelo, da je pri atlantskih zaveznikih okrepil zaupanje v Ameriko. To zaupanje je bil omajal ameriški delegat na razorožitveni konferenci, Stassen, s svojimi pogostimi skrivnostnimi sestanki s sovjetskim delegatom Zorinom. Dulles je razpršil strahove atlantskih zavez-

pogajali še naprej, čeprav je s 1. avgustom potekel rok za razgovore, ki ga je določila glavna skupščina Združenih narodov. V svojem poročilu bo razorožitveni odbor predlagal skupščini nadaljevanje pogajanj in se razume, da bo skupščina predlog, ki že ima „žegen“ iz Moskve in Washingtona, odobrila. Gneča pred golom v Londonu je končala z zadetkom za Zapad, vsaj zaenkrat.

. . . in pri nas v Avstriji

V znamenju zelenjave

Minuli teden je bila po vsej državi zelenjava in njene cene, ne le glavna skrb gospodinj, ampak tudi politikov. Po vseh večjih mestih je začelo primanjkovati zelenjave in cene so šinile navzgor in bile višje kakor v drugih letih sredi majnika ali v začetku junija. Radi slabega vremena v zadnjih tednih je bil pridelek zelenjave manj-

VÖLKER MÖBEL

SPALNICE
IN JEDILNICE

nikov, da se utegnejo Združene države sporazumeti naravnost s Sovjetsko zvezo o vladi nad svetom — na račun manjših sil, ki bi pač neizogibno postale sateliti enega in drugega orjaka. To posebno Angležem, Francozom pa tudi bonnskimi Nemcem ni šlo v račun.

Spoprijaznili so se sicer že, da več ali manj prostovoljno igrajo v svetovnem koncertu le drugo violino pod taktirko ameriškega strica Sama, toda, da bi postali njegovi hlapci, podobno kot so hlapci Moskve vzhodnoevropski komunistični oblastniki, to jim pa le ni šlo v račun.

Po daljših posvetovanjih je bil izdelan kupen zapadni zavezniški predlog o „prvi stopnji razorožitve“. Ta predlog vsebuje dve coni, ki bi bili podvrženi mednarodni zračni kontroli. Ena je večja, druga pa nekoliko manjša. V prvo, večjo bi padel celotni teritorij Združenih držav in Karade na eni strani, a Sovjetske zveze na drugi strani.

Ako bi se pa ta cona zdela Moskvi prevelika, pa predlagajo zapadni zavezniki nekoliko manjšo cono okrog polarnih predelov, ki bi v enakem sorazmerju vključevala predele Sovjetske zveze, Amerike in Kanade. Preko polarnih predelov vodi namreč najkrajša pot med obema „sovražnikoma“. V vsakem primeru bi pa, ako se Sovjetska zveza odloči za eno izmed teh con, bilo ustvarjeno tudi v Evropi velikansko področje, ki bi bilo podvrženo še strožji kontroli, namreč ne le z zraka, ampak tudi na tleh.

Proti pričakovanju se je Dulles sam udeležil zaključne seje razorožitvenega odbora in stavil te predloge. Dejal je, da Ameriki ni treba ničesar skrivati, a Sovjetska zveza naj izbira. Sovjetski delegat Zorin je prosil nekaj časa za študij teh predlogov. Zlahka so se potem delegati dogovorili, da se bodo

JOH. VÖLKER

Celovec-Klgf., Villacher Ring 45-47

V BOGATI IZBIRI
Tudi na obroke in kreditne pole

ši, kar je naravno povzročilo porast cen. Zastopniki delavcev in predvsem delavski sindikati so priredili protestna zborovanja in zahtevali povečan uvoz zelenjave iz sosednih držav. Na žalost pa vreme tudi v drugih državah v zadnjih tednih ni bilo nič boljše kot pri nas in tako tudi „sproščeni“ uvoz ni zboljšal položaja in znižal cen. Ta pojav je ponazoril tudi mestnemu človeku dejstvo, da so kmečki pridelki v zelo veliki meri odvisni od vremenskih prilik in ne od volje pridelovalcev in še manj od potreb potrošnikov. Pač pa se je vreme v zadnjem času zboljšalo in tako bo tudi v najkrajšem času na tem področju čisto po naravni poti nastopilo zopet normalno razmerje. Zanimivo pa je v tej zvezi, da so n. pr. marelice stale na celovškem trgu dvakrat toliko kakor na Dunaju. Na Dunaju si plačal za kilogram marelic 6 šilingov in to za najlepše, v Celovcu pa redno po 12 šilingov, to se pravi, da bi moral prevoz teh marelic iz Dunaja do Celovca stati 6 šil. za kilogram. Prodajali so namreč na Dunaju in v Celovcu marelice iz Gradišanske. Tako se je torej cena marelic od pridelovalca na Gradiškem (Burgenland) do potrošnika v Celovcu povišala od treh na dvanajst šilingov. Tu vsekakor nekaj ni v redu.

Število zaposlenih raste

V juliju je število zaposlenih in s tem tudi socialno zavarovanih ljudi v Avstriji naraslo na 2,238.711, to se pravi, da je da-

nes nad 41.000 ljudi več pri delu in socialno zavarovanih kakor pred letom dni.

Ministri na počitnicah

Ker sta parlament in vlada na počitnicah in na politični pozornici ni nič novega, pa politični listi morajo kljub temu polniti svoje strani, si zato glasili obeh vladnih strank krajšata vroči poletni čas z medsebojnimi očitki o krivdi za res veliko nedelavnost avstrijskega parlamenta po volitvah letošnjega majnika. Se razume, da valijo krivdo drug na drugega, pri tem pa izražajo tudi upanje, da bo parlament vsaj v jeseni z večjo vnemo šel na delo. Tudi med parlamentarnimi počitnicami pa posamezni odbori in pododbori pripravljajo zakonske osnutke za jesensko zasedanje, ki se bo začelo konec oktobra. Seve pa bo v jeseni najhujša borba za državni proračun, ker mora ta biti vsaj do druge polovice oktobra predložen državnemu zboru.

Na Koroškem

pa so bili zadnji tedni posvečeni pripravam za koroški velesojem. Tudi letošnji velesojem obeta številne zanimivosti, ki bodo brez dvoma privabile desetisoče obiskovalcev in upamo, da tudi primerno število kupcev, ki si pa bodo vsak stroj dobro ogledali, preden izdajo zanj svoj denar. Danes, na dan otvoritve so bili pri otvoritvi zasto-

VÖLKER MÖBEL

KUHINJE
DIVANI
NASLANJACI

pani predstavniki osrednje vlade z Dunaja s kanclerjem Raabom na čelu, kakor vsa delna vlada in celovški občinski odbor ter predstavniki gospodarskih in političnih krogov iz Slovenije in Hrvaške ter iz Trsta in Furlanije.

Neuspel napad na gimnazijo

Bivši naciji, ki se zbirajo v stranki avstrijskih liberalcev, pa so na zadnji seji občinskega odbora v Celovcu še enkrat obregnili ob slovensko gimnazijo, ki jim je trn v peti. Zato se vanjo zaganjajo v Celovcu in na Dunaju. Njihov koroški listič in dunajsko glasilo se radi tega že več tednov penita od jeze. Tokrat so v občinskem odboru vložili protest proti nastanitvi slovenske gimnazije v prostorih nove celovške realke. Resen človek prav zares ne bi mogel dognati, kaj te politične zaspance, ki se še niso mogli zbuditi iz sanj 1938 do 1945 tako žene v ta zagriženi in obenem nesmiselni šovinistični boj. Sicer pa vso napihovanje teh političnih zaostaležev ne bo na stvari nič spremenilo, ker je nova realka državno poslopje in je prosvetno ministrstvo s posebnim odlokom določilo, da ima slovenska gimnazija svoje šolske prostore v imenovanem posloplju.

Nekaj za marljive roke

Splošno je razširjeno mnenje, da so Amerikanci v tehniki daleč pred nami. Ne le v industrijskih strokah, ampak tudi v gospodinjstvu. To mnenje v glavnem drži, kajti ameriška gospodinja ima na razpolago celo vrsto strojev, ki ji lajšajo breme gospodinjstva dela. Vendar je v zadnjih letih tudi v Evropi opaziti znaten napredek. Tudi evropska gospodinja ima v vedno večji meri na razpolago stroje, ki jih uporablja njena sovrstnica v Ameriki, kajti znana evropska iznajdljivost (pri kateri se morejo Amerikanci v marsičem danes učiti, posebno glede originalnosti) je zgradila priprave, ki jih iz Evrope celo izvažajo v Ameriko. Tako je lani neka švicarska tovarna začela na veliko izvažati v Združene države ročne pletilne aparate znamke PASSAP. Raba tega aparata se širi ne le med ženskami, ampak tudi med moškimi, ki si v prostem času na teh aparatih spletoje marsikaj koristnega in porabnega zase. Ročni pletilni aparati znamke PASSAP bodo razstavljeni tudi na Koroškem velesojmu (šotor št. 3 v sredini). Z nasveti za uporabo, pa tudi za ugodno odplačevanje na obroke pa vam je na razpolago tudi zastopnik za Koroško, firma Gregor SATTLER & Co. na Senenem trgu (Heuplatz) v Celovcu, ki jo mnogi naši bralci itak dobro poznajo, kajti v stavbo je vžidan znameniti kamniti lev, ki je v srednjem veku varoval šentviška vrata v takrat z obzidjem obdano celovško mesto.

Nova maša v Dobrli vesi 25. avgusta

Dne 25. avgusta bo daroval prvo slovesno sveto daritev novomašnik-salezijanec, preč. g. Stanke Čegovnik, naš koroški rojak. Slavnostni novomašni pridigar bo milostljivi stolni kanonik, gosp. Aleš Zechner. Gospod novomašnik je bil rojen 26. okt. 1926 v Mežici pri Pliberku. Gimnazijo je dovršil v Celovcu, kjer je bil vpoklican med zadnjo svetovno vojno v delovno službo (Reichsarbeitsdienst) in nato je bil mobili-

JOH. VÖLKER

Celovec-Klagenfurt, Schillerpark

POCENI
TUJSKE SOBE

ziran ter bil v vojaški službi v Gradcu, Regensburgu, na fronti v Franciji in v Italiji, kjer je bil zajet in v ujetništvu več mesecev. Nato je bil sprejet v Salezijansko družbo. Po dovršenem noviciatu je v Rimu študiral filozofijo in bogoslovje na papeški univerzi Gregorijani.

V trpljenju zadnje svetovne vojne je v novomašniku, bivšemu vojaku na fronti, dozorel duhovski poklic. Je to prvi koroški salezijanec, ki bo med nami v veličastni prostiškimi cerkvi v Dobrli vesi na zadnjo nedeljo v avgustu zapel novomašni Gloria. Slovesni sprejem preč. g. novomašnika bo v nedeljo, 25. avgusta ob pol 10. uri pred župno cerkvijo v Dobrli vesi, po sprejemu takoj slovesna nova maša. Vernike iz bližnjih in daljnih krajev Koroške vabimo k tej novi maši v Dobrli vesi.

Komunist o komunizmu

Pri neki newyorški založbi bo izšla v prihodnjih tednih knjiga „Novi razred“, ki jo je spisal Milovan Djilas. Djilas je uspešno končal študije na beograjski univerzi (zgodovino na filozofski fakulteti), nato pa je postal eden izmed vodilnih članov jugoslovanske komunistične stranke. Med vojno je bil vodja upora proti nemški zasedbi v svoji rodni Crni gori. Že med vojno, še bolj pa v prvih povojnih letih je bil eden izmed prvih mož nove vladavine v Jugoslaviji in podpredsednik osrednje vlade v Beogradu. Brez dvoma je bil med vsemi vodilnimi možmi svoje skupine najbolj blesteč publicist. Po svojih ideoloških razpravah se je uvrstil med najvidnejše intelektualne vrhove mednarodnega komunizma sploh. Mnogo je potoval, od Moskve pa do prestolnic Zapadne Evrope.

Pred nekaj leti se je sprl s svojimi somišljeniki. Izgubil je vse položaje v vladi in izstopil je sam iz komunistične stranke in slednjič končal v zaporu. Kot privatnik se je potem začel baviti z zgodovinsko in analitično kritiko komunizma. Sad njegovega dela je omenjena knjiga. O njeni vsebini je „New York Times“ prinesel kratek izveček, ki ga objavljamo v prevodu.

Ponavadi se komunistične revolucije sicer začnejo z idealističnimi načrti, zahtevajo čudovitega idealizma in orjaških naporov, kljub temu pa sejejo le težke in trajne utvare.

Komunistične revolucije ne morejo uresničiti niti enega izmed idealov, ki so si jih postavile kot utemeljitev svojega dela in iz katerih črpajo svojo gonilno silo. Vendar so komunistične revolucije dovedle v gotovem obsegu do industrializacije obširnih zaostalih agrarnih predelov Evrope in Azije. S tem je bil v resnici podan stvaren pogoj za bodočo svobodnejšo družbo. Obenem s upostavitvijo najskrajnejše strahovlade so komunistične revolucije tudi z lastnimi rokami ustvarile pogoje, ki bodo končno dovedli do odstranitve teh strahovlad.

Toda čeprav so bili cilji komunističnih revolucij

sami po sebi nerealni, so komunisti, v razliko od drugih revolucionarjev v zgodovini, bili izrazito praktični realisti pri ustvaritvi tega, kar je pač v danih prilikah moč izvesti. Izvedli so to na edini možni način — z uveljavitvijo svoje popolne totalitarne oblasti. Komunistične revolucije so prve prevratniške skupine v zgodovini, ki so po zmagi ne le ostale na površju, ampak so v docela praktičnem smislu ustvarile nove družbene razmere, ki so v popolnem nasprotju s tem, kar so same verovale in obljubljale.

Marksove neposredne napovedi so se izkazale kot netočne. To je v celo večji meri moč trditvi o Leninih upih, da bo s pomočjo diktature moč ustvariti brezrazredno družbo.

LASTNINA

Lastnina ni ničesar drugega kot pravica do dobička (donosa) ter do razpolaganja. Ako na tem temelju označimo razredne koristi, potem so v komunističnih državah nastale nove oblike lastnine, ali točneje: nastal je nov sloj oblastnikov in izkoriščevalcev. V nasprotju s prejšnjimi revolucijami je komunistična revolucija, ki je bila začeta z geslom, da je treba odstraniti razredne razlike, dovedla do rezultata, da se je en sam razred prisvojil vso oblast. Vse drugačne trditve so pena in utvara.

Korenine novega vladajočega razreda so v posebni stranki, boljševiški stranki. Trocki je že dejal, da je v poklicnih prevratnikih pred revolucijo že tičalo seme bodočih stalinskih birokratov. Cesar pa on ni odkril, da je v tem že bil podan začetek novega razreda lastnikov in izkoriščevalcev.

Novi razred sestavljajo ljudje, ki uživajo posebne privilegije in gospodarske prednosti zato, ker imajo izključno v svojih rokah vso oblast.

Po Leninu in Stalinu je prišlo to, kar je pač moralo priti, namreč povprečnost v obliki kolektivnega vodstva. In z njim je prišel na površje ta na-

videzno iskreni, dobrodušni nerazumarski „mož iz ljudstva“ — Nikita Hruščev.

Novi vladajoči razred se je namreč naveličal dogmatičnih čistk in utrudljivih zasedanj. Rad bi v miru živel. Zato se mora zavarovati celo pred voditeljem, ki si ga je sam postavil, namreč sedaj, ko je bila njegova oblast znatno ojačena.

Junaška doba komunizma je prešla. Doba velikih voditeljev je minila. Nastopila je doba praktičnih povprečnežev. Nastal je nov družabni razred. Sedaj je na višku svoje moči in bogastva, toda nima nobenih novih idej. Nima ničesar novega povedati ljudstvu.

Zato se oklepa tega, kar ima. To so raba, uživanje in razpolaganje z lastnino. V tem obstoji glavni privilegij komunistične stranke in njenih voditeljev.

Člani stranke se zavedajo, da oblast nad lastnino nudi vse prednosti na tem svetu. Iz takega mišljenja neubranljivo rastejo stremuške ambicije, hlinavstvo, nevoščljivost, parazitstvo. Karierizem in birokratizem sta neozdravljivi bolezni komunizma.

Podobno kakor pod Stalinom sedaj nova vladajoča skupina, zatrjujoč, da izvršuje takozvano liberalizacijo, širi „socialistično“ kolektivno lastnino novega razreda. Decentralizacija v gospodarstvu namreč ne pomeni spremembe lastništva, temveč daje le večje pravice in prednosti nižjim slojem tega vladajočega razreda.

Vladajoči sloj podzavestno čuti, da so vse dobrine v državi konec koncev njegova last in da so čelo označbe kot „državna“ ali „socialistična“ lastnina zgolj pravne utvare. Novi sloj je tudi prepričan, da bi sleherni razpoka v njihovi absolutni oblasti spravila v nevarnost njihovo lastnino.

Vsaka resnična zahteva po večji svobodi pod komunizmom prizadene samo osnovo režima in se neizogibno prelevi v zahtevo po uskladitvi dejanskih

lastninskih razmer s tem, kar določajo zakoni.

Značaj lastnine in način izkoriščanja, ki ga vrši novi vladajoči razred s pomočjo absolutne oblasti in upravnih privilegijev, sta taka, da jih mora celo novi razred tajiti.

To pa vnaša negotovost v pravni položaj novega razreda in je tudi vir največjih notranjih težav v njegovih vrstah. To nasprotstvo se izraža v neskladnosti med besedami in dejanji:

Med tem ko vladajoči razred obljublja odpravo socialnih razlik med razredi, mora vprav te razlike vedno povečati s tem, da si prisvaja dobrine narodne proizvodnje in jih poklanja svojim pristašem. Glasno mora oznanjati svojo „resnico“, češ da izvršuje svojo zgodovinsko poslanstvo za „dokončno“ osvoboditev človeštva od bede in stiske, a dela pa prav nasprotno.

To je razred, čigar oblast nad ljudmi je najbolj radikalna kar jih pozna zgodovina. Prav zato pa je to razred z zelo omejenimi pogledi, ki so napačni in nevarni. Tesno prepleten z najrazličnejšimi vsemi in v posesti vse oblasti ta razred nujno nestvarno ocenjuje svojo lastno vlogo ter vlogo ljudstva, ki ga vlada.

Med tem ko je novi razred dosegel enega izmed svojih največjih uspehov v zmagoviti revoluciji, so njegove metode v izvrševanju oblasti ena izmed najbolj sramotnih strani v človeški zgodovini. Človeštvo bo nekoč občudovalo močnega podvige, ki jih je komunizem izvedel, a ga bo sram radi sredstev, ki jih je pri tem uporabljal.

Novi komunistični vodilni razred bo neizogibno moral izginiti s pozornice zgodovine, a za nobenim drugim vladajočim slojem v zgodovini ne bo tako malo žalovanja, kot za komunističnim, kajti s svojim stremljenjem po zadužitvi vsega, kar pač ni mogoče spraviti pod svojo oblast, se je ta novi razred sam obsodil na propad in sramotni pogin.

Ko študent na rajžo gre

Pred kratkim se je „Novi list“ bavil s kulturnim pomenom počitniških potovanj in s tem nakazal pereči dijaški problem v počitnicah. Iz tega članka, iz katerega govori življenje, hočemo povzeti nekaj misli in mu dodati še svoje ter nakazati dijaka pri nas na Koroškem.

V poletnih mesecih imamo vsak dan prilžnost srečavati po naših koroških mestih mlade fante v kratkih hlačah in z nahrbtniki, vse zagorele od sonca, ki so prispeli morda iz Nemčije, Francije, Holandije ali Skandinavije. Počasi stopajo po mestu in si ogledujejo njegove znamenitosti. Proti večeru se pa napotijo proti kakšnemu mladinskemu zavetišču, kjer prespijo noč, ali pa odidejo kam v bližnjo okolico, kjer si postavijo šotor in se utaborijo čez noč.

Mnogi potujejo s kolesi in najbolj podjetni celo z avtomobili. Trije, štirje hranijo vse šolsko leto — ker po veliki večini so to gimnazijci in visokošolci — denar, da si kupijo v začetku počitnic kak prastar avto — če ga ne privlečejo naravnost s kakega avtomobilskega pokopališča — ki ga nato s skupnimi močmi in s prijazno pomočjo kakega prijatelja — mehanika toliko popravijo, da je spet sposoben za vožnjo. In z avtomobilom, ki bi ga marsikdo ne maral niti zastonj, če že ne zaradi drugega, ker vzbuja s svojimi muzejskimi oblikami preveč pozornosti, prevozijo na zažudenje mehanikov del Evrope. Tako spoznajo vrsto tujih dežel in narodov ter si ustvarijo o njih jasne, realistične predstave, razen tega pa preživijo navdse prijetne počitnice. Kajti nihče tako ne uživa počitnic kot dijak in posebno še na potovanju.

Taka potovanja so bila vse do zadnje vojne močno priljubljena tudi pri naši slovenski dijaški mladini. Nekdaj je potovala peš, v času med obema svetovnjima vojnama pa s kolesi ali z „avtostopom“. Ta potovanja so imela za slovensko dijaško mladino neprecenljiv pomen. Na njih se je seznanjala s tujimi narodi, se učila in spopolnjevala v tujih jezikih ter spoznavala tujo kulturo, da je poglabljala lastno in dobivala pobudo za bodoče kulturno delovanje.

Vsa bogata vtisov se je dijaška madina vračala domov in se z večjim veseljem lotevala učenja. Mnogi slovenski študentje so tako prispeli do Hamburga ali celo v Skandinavijo, obiskali prestolnice slovenskih držav, si ogledali Pariz in Marseille, „prevandrali“ Italijo in pokukali v Severno Afriko ali v Turčijo.

Tudi v zdravstvenem in psihološkem pogledu so taka potovanja zelo koristna in jih vzgojitelji priporočajo, seveda za mladino, ki je primerno zrela in telesno odporna. Mladina si na njih krepi mišice ter uči premagovati vsakovrstne težave, predvsem pa se navaja k samostojnosti.

Pomanjkanje takega duha in podjetnosti pa opažamo pri naši koroški študentski mladini. Le malokateri si upa samostojno pokukati čez meje našega ozemlja in še to le do sorodnikov ali zancev. Redki so tisti, ki bi čutili veselje do pravega počitniškega „raziskovalnega“ potovanja. Ne vemó, kaj je temu vzrok, verjetno samo pomanjkanje podjetnosti; pomanjkanje gmotnih sredstev gotovo ne, saj ravno taka potovanja niso draga in razen tega si pridni fantje in dekleta na potovanju vedno lahko kaj zasluzijo s tem, da pomagajo kak dan kje v kakem hotelu ali na kaki kmetiji. Skoro povsod v Evropi je tudi dobro preskrbljeno za take mlade potnike v obliki mladinskih gostišč, počitniških zvez itd.

Zato bi bilo želeli, da bi se opogumila tudi naša študentska mladina na Koroškem ter po možnosti izkoristila že letošnje počitnice za daljša in prijetna potovanja, na katerih naj zbere čimveč trajnih spominov in vtisov ter znanja o drugih narodih.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 12. 8.: 14.00—14.30 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Pisan venček narodnih. — 18.45—19.00 Za našo vas. — TOREK, 13. 8.: 14.00—14.30 Poročila, objave. — Melodije iz znanih operet. — SREDA 14. 8.: 14.00—14.30 Poročila, objave. — Češena si, Marija... (K prazniku Marijinega vnebovzvetja). — 18.45—19.00 Za ženo in družino. — ČETRTEK, 15. 8.: 07.20—08.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — PETEK, 16. 8.: 14.00—14.30 Poročila, objave. — Dozorelo je poletje!... — 18.45 do 19.00 Okno v svet. — SOBOTA, 17. 8.: 09.00—10.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 18.15—18.40 Za dobro voljo ob koncu tedna. — NEDELJA, 18. 8.: 07.20—07.25 Duhovni nagovor. — 07.25—08.00 S pesmijo pozdravljamo in voščimo.

Zvesta v nesreči

Pred kratkim sem obiskala svojo drago prijateljico Ano, ki je v službi v nekem prijaznem trgu na podeželju.

Dobra Ana me je tedaj vodila po celem trgu ter mi razkazovala vse, o čemer je vedela, da me bo zanimalo.

Ko sva si po večjem ogledale vse zanimivosti, se usedevala na klopico, stoječo zunaj trga, v prijazno kostanjevo senco. Komaj se dobro ohladiva, prideta mimo naju dva človeka, ki pa sta bila zelo nasprotno zunanosti. Lepa ponosna, graciozna in še razmeroma mlada gospa je vodila ob roki moža, ki je bil precej pohabljen. Z desno nogo je tako šepal kot bi imel dvakrat zlomljeno. Leva roka pa mu je visela ob životu kakor mrtva. Pri hoji se je s celim životom globoko pripogibal, iz česar je bilo sklepati, da mu dela hoja velike težave.

„Ti glej, glej,“ začnem dregati Ano, „to lepo gospo! Gotovo je tega onemoglega reveža tam na cesti pobrala, sedaj ga pa spremlja, da ga spravi na varno.“

Glazen Anin smeh je sledil mojim besedam.

„Čemu se smeješ, Ana?“

„Smejem se tvoji salomonski sodbi, ki pa je povsem napačna!“

„Torej ni tako. Ali poznaš ta dva človeka?“

„Kako bi jih ne, saj sta domačina. Mož in žena sta.“

Sedaj pa mi je res kar sape zmanjkalo.

„Res je! Vidiš ta lepa gospa je ena izmed tistih redkih, ki ostanejo zveste tudi v nesreči. Saj vem, da ti moram vse na drobno razložiti!“

In Ana mi začne pripovedovati:

„Glej, ta gospa je edina hčerka imovite in ugledne družine v našem trgu. Starši so za svojo lepo edinko storili vse, da bi jo osrečili. Seveda so se okrog nje sukali tudi neštevilni snubači. Toda zala Katica — tako je namreč ime gospe — je ostala mrzla za vse in klepetave ženice so že začele pripovedovati, da pojde v samostan. Ali poredni fantje so nekoč opazili, da je trava pod Katičnim oknom zelo sumljivo potepšana. Iz radovednosti ali pa mogoče tudi iz ljubosumnosti so stali potem v temnih nočeh toliko časa na straži, da so se prepričali, da hodi travo tlačiti mladi Karle, močan in lep fant iz sosednje Z...ske vasi.“

Ta novica, ki je šla odslej od ust do ust,

Koristno za vozače motornih vozil

Iz dežja nastane toča in toča je lahko precej debela. Če vas doleti na potovanju močnejša toča, potem je edina rešitev, da pridete najhitreje iz točinega okrožja, kajti sicer boste utrpeli na svojem vozilu precejšnjo škodo: šipe, lak, krom itd.

Drugače pa se je treba zadržati v hudem neurju. Če bliska, potem je najbolje, če obstane te s svojim avtomobilom kakih 15—20 metrov od večjih dreves, kajti velika drevesa vplivajo kot strelovodi.

je prišla na uho tudi Katičnim staršem, katerim pa nikakor ni bilo dovolji, da bi ubožni Karle dobil za ženo njihovo bogato hčerko. Zato so se resno trudili, da bi prepričali vsak najmanjši stik med njima. Vsled tega se je morala Katica, ki je do sedaj spala v pritličju, preseliti v drugo nadstropje. Toda mlada, vroča ljubezen ni tako hitro ugnana in v dosego svojega namena poskusi vse.

Kaj je storil Karle? Pritrdil je skupaj dve lestvici, prislonil jih je k zidu ter plezal do svoje izvoljenke. Ko pa je prišel do vrha, se je zgornja lestvica vsled njegove teže tako močno pošibila, da je omahnil, izgubil ravnotežje ter telebnil z vso težo svojega telesa iz drugega nadstropja na trda tla. In tam so ga dobili naslednje jutro nezavestnega, vsega polomljenega. In potem je preteklo eno celo leto, predno si je ubožec vsaj nekoliko pomagal na noge. Toda o njegovi lepoti in čvrstosti ni bilo več govoriti. Pohabljen je ostal na rokah in nogah in bo znake padca nosil do svoje smrti.

Katica je za časa Karlove boleznini in tudi še potem, živela kakor bi navidezno popolnoma pozabila nanj. A tudi druge snubače je vse odločno zavrnila, trdeč, da se ne bo možila.

Ko pa ji je neka ostra zima kar zaporedoma pobrala očeta in mater, se je pokazalo, da dolgo prikrivana ljubezen do Karla le ni umrla. Na veliko začudenje vseh se je z njim poročila in kakor je videti in čuti, živita oba zelo zadovoljno. Res je, da Karle ni sposoben za nobeno delo, vendar pa kot skrben gospodar vse on urejuje in ukazuje na obširnem posestvu.

Takole, kakor sva jih videli s prijateljico

Lipček na gradu

Godilo se je v starih časih, ko so se grajski ravnali zemljo in človeka. Oče je šel na tlako. Tri dni je garal. Potem ni mogel več. Povedal je besedo, ki ni bila prav po postavi in spodobnosti. Valpet je pa nosil bič, pa ne kar tako, ampak zares in je kmata udaril. Prvič radi tiste besede, drugič radi lepšega in tretjič, da je bilo število polno. Gospoda rada do tri šteje. Kmet je malo vzdihnil in je molčal. Ko je pa prišel domov, je čutil, da gre za njega svet h koncu. Poklical je sina Lipčka in mu je povedal:

„Nič dobrega ni na tem svetu. Včasih je bilo, zdaj nam pa še govoriti ne pustijo. Fant, mlad si, poglej malo okoli! Kadar se bo tako izpremenilo, da bo na dobro šlo, mi pa pridi na grob povedat.“

Potem je umrl. To je bilo takrat, ko se je pravica nekam izgubila. Tudi zanjo so rekli, da je umrla.

In kakor se že vse take zgodbe začne: Lipček je pobasal kos sirkovega kruha v malho in palico je odrezal v grmovju in pogledal po svetu. Svet je težka stvar. Kamor je prišel, so ga nagnali, da je vagabund in lenoba, niti dobre besede mu niso dali, kaj šele kruha.

Cesta čez klanec, cesta čez polje, Lipčku je bilo dovolj poti in se je ustavljal pri graščaku pod hribom. Smejali so se mu, nazadnje so postali dobrotni in so mislili, da za pastirja bo že zalegel. Lipček je vrzel drenovko v kot in legel k ovcam in kozam.

Ponoči so pa prišli tatovi. Odprli so stajo in izvlekli ovco za ovco, kozo za kozo. Lipček je nekaj časa gledal, poslušal, potem se mu je zazdelo vse prečudno, pograbil je drenovko, skočil kvišku in začel kričati in tolči. Tatovi so se prestrašili, nekaj jih je zbežalo, nekaj so jih zajeli hlapci, ki so se radi hrupa zbudili.

Graščak je bil dober človek. Poklical je Lipčka in ga pohvalil. Potem mu je dal še kos belega kruha, dobrega kruha. Povedal mu je tudi, da so bili to tatovi, ki so jih že par let lovili, pa jih niso mogli dobiti v roke.

Lipček je bil zadovoljen. Zvečer se je pa domislil očetovih besed. Pogledal je malo na vreme, pograbil palico in jo ubral čez hribe in doline. Malo ga je skrbelo, kaj bo, če grajski izvedo, pa se je potolažil, češ, saj nocoj ne bo tatov. Okrog polnoči se je trudil in zasopel zrušil na očetov grob.

Naše prireditve

Studentje vabijo na igro GARCIA MORENO, ki jo bodo igrali v nedeljo, dne 11. avgusta ob 3. uri popoldne pri Sercerju v Šmihelu in ob 8. uri zvečer v Globasnici.

sedaj, se večkrat sprehajata, prijazno kramlja med seboj.

Glej, tako velikodušno je ravnala blaga Katica. Njena iskrena ljubezen do Karla se zaradi njegove nesreče ni prav nič ohladila. Kakor ga je prej ljubila še kot ponosnega in cvetočega mladeniča, prav tako ga ljubi sedaj kot pohabljenca.

In kaj praviš ti k temu? Ali ni taka ljubezen v resnici lepa?”

„Da, da, Ana,“ sem rekla, poslušaje z ušesi in usti — „lepa, zelo lepa toda — redka, redka!“

Mlada gospa v poletju

Gornja slika nam predstavlja lepo poletno obleko, ki jo predpisuje letošnja moda. Upamo, da bo po daljšem deževanju sedaj še tudi kaj poletja, da jo bomo lahko nosile.

„Oče, svet se obrača, belega kruha ne bo manjkalo.“

„Hm,“ je zagodrnjal v grobu. Lipe je čakal, potem si je misli:

„Saj sem povedal. Zdaj lahko grem.“

Zmolil je še očenaš in jo spet ubral čez drn in strni. Zgodaj zjutraj je prišel do gradu. Tisti dan je na pašni ves čas spal.

Preteklo je par dni. Nekega dne je napadel čredo medved. Raztrgal je dve ovci. Lipček se je razjezil in jo je ubral za kosmatince. Precej časa sta se obdelavala, Lipček s kamenjem, z nožem in s palico, medved s šapami. Nazadnje je medved omagal, pa tudi Lipček se je ves krvav komaj privlekel do gradu.

„Medveda sem ubil,“ je šel povedat valptu. Začudili so se in so šli ponj. Napravili so veliko slavlje, samo Lipčka ni bilo zraven. Bolele so ga rane. Drugi dan so ga povišali za krvavega pastirja. Lipček je bil bolan, pa se je vseeno vzdignil in šel povedat novico očetu na grob. Tudi sedaj je oče v grobu samo zagodrnjal.

Spet so tekli dnevi.

Neke noči se je ves grad razburjen zbudil. Od stolpa do stolpa so tekali hlapci, pripravljali plamenice, kamenje in orožje.

„Turki, Turki!“

Res so naskočili grad. Grajski so se hrabro branili, najhujši je bil pa Lipček. Neusmiljeno je pobijal sovražnike. Vsi so ga občudovali. Turki so sprevideli, da gradu ne morejo zavzeti in so se umaknili. V gradu je nastalo vriskanje in prepevanje. Graščak se je pa domislil Lipčka.

„Hraber je bil. Pa kaj, krvavi pastir je, kaj mu je treba. Zanj je dosti cekin, cekin mu damo.“

In ga je poklical in mu dal cekin, en sam cekin. Lipček je bil neznanško vesel. Še tisto noč je odhitel na očetov grob, da bi oznanil radost. Zdaj se je oče oglašil.

„Mislil sem, da boš drugačen,“ je zamolklo povedal, „pa si ponižnega očeta ponižni sin.“

In ničesar več. Lipček je dolgo premišljeval besede, pa je le počasi prišel do dna. Tepli so ga še, zaprli tudi, potem se je nenadoma spomnil, da je svet velik, in je pobegnil.

Kje je potem živel, ne pove pravljica. Menda povsod. Pravijo, da so ga videli pri vseh puntih, pa da ni nič več ponižen. Zdaj je menda že umrl, vsaj slišal sem zadnjič tako. In skoraj bi veroval.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Mihail Zoščenko:

Ivan Panfilič in njegove čebele

Nek rdečearmejec je obiskal kolhoz. Svojim sorodnikom je prinesel skromno darilce: kozarec cvetličnega medu. Med je bil vsem tako všeč, da so kolhozniki sklenili uvesti tudi pri njih čebelarstvo. Toda v bližnji in daljnji okolici se ni nihče pečal s čebelarstvom.

Med kolhozniki pa je bil nek kmet, po imenu Ivan Panfilič, ne rayno več mlad, okrog 72. leta. V svojih mladih letih se je bil ukvarjal s čebelarstvom. Tako je dejal Ivan Panfilič kolhoznikom: „Še letos boste pili čaj z medom. Treba je le iti v kak kraj, kjer gojijo čebele in tam kupiti, kar potrebujemo.“

Kolhozniki so odvrnili: „Naš kolhoz je vendar milijonar. Glede izdatkov ti ni treba biti v skrbeh. Kupili bomo enostavno popolnoma upeljano čebelarstvo s panji in čebelami vred. Kajti ako vzamemo kar čebele iz bližnjega gozda, kdo ve, kakšne čebele utegnejo biti in bogznan kakšen med bi nam proizvedle; recimo kak odvraten lipov med. Mi pa vendar hočemo uživati pravi cvetlični med!“

Nabasali so Ivanu Panfiliču žepa z denarjem in ga poslali na pot proti mestu Tambov.

Prišel je v Tambov. Tam so mu rekli: „Prav si naredil, da si prišel k nam. Pri nas so bile tri vasi izseljene na Daljnji zhod, a njihovi čebelnjaki s čebelami vred so ostali tukaj. To čebelorejo vam odstopimo za skoraj smešno ceno. Toda kako nameravate čebele prepeljati, hm to je veliko vprašanje?“

Ivan Panfilič je rekel: „Jih bom že kako spravil domov. Dobro poznam čebele. Z njimi sem se bavil vse življenje.“ Tako je z dvema voznjama spravil Ivan Panfilič 16 panjev na kolodvor.

Na železniški postaji je imel srečo. Uspešno mu je, da je za svoje čebele dobil železniški vagon z odprto ploščadjo. Ivan Panfilič je lepo naložil po vrsti svoje panje na ploščad vagona ter jih pokril s plahto. Kmalu nato se je tovrni vlak premaknil in z njim vred je tudi ploščad z čebelnimi panji veselo drdrala novemu domu naproti. Ivan Panfilič je slovesno sedel na ploščadi in se pogovarjal s čebelami: „Otročički, nič ne de,“ jih je tolažil, „malo potrpite, bomo že kako prišli domov. Tačas boste pač morale biti nekoliko v temi, a zanesite se name, bom že poskrbel, da boste kdaj pa kdaj lahko nekoliko poletete k cvetlicam.“

Vlak je vozil že tri dni, ustavljal se je na vsaki postaji, toda nihče ni vedel, kje je njegov končni cilj. Na postaji „Polja“ je Ivan Panfilič zapustil svojo ploščad in se približal postajenačelniku. Vprašal ga je:

„Povejte mi, koliko časa bomo pa stali tukaj?“

Postajenačelnik je odgovoril: „Tega vam pa res ne vem povedati. Morda celo do večera.“

„Ako res ostanemo do večera tukaj, potem lahko jaz odgrnem mojo ponjavo in spustim čebele na pašo po poljih. Tri dni so že na poti in zelo so izčrpane,“ je rekel Ivan Panfilič.

„Kakor hočete. Kaj pa meni vaši krilatni potniki brigajo? Imam svojega dela dovolj.“

Ivan Panfilič se je povrnil k svojemu vagonu. Vreme je bilo božansko. Sinje nebo. Miren junijski dan pod toplimi žarki smejočega se sonca. Cvetlice so dišale. Ivan Panfilič je odgrnil plahto s panjev. Pri priči se je šumeč dvignila v zrak armada čebel in se zagnala proti dišečim poljanam v polnem cvetu, pa tudi v bližnji gozd.

V tem trenutku je postajenačelnik prišel iz svoje pisarne na progo in začel dajati strojniku znamenje za odhod.

Ko je to videl, je Ivan Panfilič onemel. Ko je čez nekaj trenutkov zopet prišel k sebi, je z vso naglico, ki so mu jo dovoljevala njegova leta, planil k postajenačelniku:

„Velespoštovani, ne smete pustiti vlaka naprej! Vse moje čebele letajo po okolici.“

Postajenačelnik je odvrnil rezko: „Poživčajte jim, da se nekoliko požurijo nazaj. Več kot tri minute ne morem zadržati vlaka.“

Ivan Panfilič je rekel: „Rotim vas, zadržite vlak do sončnega zahoda! Takrat se čebele povrnejo nazaj v panje. Ali pa, v najslabšem primeru, odklopite mojo ploščad od vlaka. Jaz se brez čebel ne morem odpeljati. Tukaj ne gre za tisoč čebel, opozarjam vas, gre za 40.000 čebel, ki letajo po okoliških poljih in travnikih.“

Postajenačelnik je rekel: „Tukaj nismo v nikakem čebelnem letovišču, temveč na železnici. Ali naj zaradi take malenkosti zadržim ves vlak? Ali ne vidite, da s takim obnašanjem smešite samega sebe?“ In v tem je postajenačelnik dal dokončni znak za odhod. Vlak se je začel pomikati. Bled kot smrt je Ivan Panfilič skočil na svojo ploščad. Krilil je z rokami. Besno je pogledoval okrog sebe. In od jeze se je ves tresel.

Toda vlak se pelje in z njim Ivan Panfilič s panji.

Le majhnemu delu čebel je uspelo, da ujame že premikajoči se vlak. Velika večina pa je veselo brenčala nad cvetočimi poljanami.

Postajenačelnik je odšel nazaj v svojo pisarno. Piše nekaj, vmes pa sreblje čaj s citrono. Naenkrat zasliši nek nedoločljiv hrup na postaji. Opazi, da vlada med potniki divji nemir, ljudje tekajo sem in tja, krik in vik postaja vedno glasnejši. Vpraša: „Kaj se dogaja?“

Odgovorijo mu: „Čebele so hudo opikale tri potnike. Sedaj napadajo v velikih rojih še ostale. Toliko jih je, da so nebo zatemnile.“

In postajenačelnik vidi, da velikanski oblak čebel kroži okrog njegove postaje.

Se razume, iskale so njihovo ploščad. Toda ploščadi ni bilo več. Zato so se spuščale na ljudi, kamor je pač prišlo. Ko se je postajenačelnik oddaljil od okna, da se poda na peron, je jata jezno brenčečih čebel priletela skozi okno.

Postajenačelnik je zagrabil brisačo, da jih odpodi.

Toda to je bilo najbrž zanj usodno. Dve čebeli sta ga pičili v vrat. Tretja v uho. Četrta na čelo.

Postajenačelnik se je zavlil v brisačo in brez moči padel na bližnji divan.

V tem trenutku stopi v sobo njegov pomočnik in reče: „Čebele so opikale telefonista, ki je sedaj v službi in sicer po obeh licih. Protivi se, da bi še naprej vršil svojo službo.“

Postajenačelnik, ležeč na divanu, reče: „Hm, kaj pa naj storimo zdaj?“

Tedaj prisopiha nek drugi uradnik in poroča: „Blagajničarka, to se pravi, vašo soprogo, Klavdijo Ivanovo, je pravkar neka čebela pičila v nos. Njena zunanjščina je sedaj dokončno iznakažena!“

Postajenačelnik zastoka še globlje in reče: „Treba je takoj poklicati nazaj vagon s ploščadjo in tistim zmešanim čebelarjem!“ Planil je pokonci in telefoniral na naslednjo postajo.

Vse se je oddahnilo, ko se je ploščad pojavila na obzorju. Ivan Panfilič je še vedno stal na njej.

Ivan Panfilič je ukazal, da ploščad postavijo natančno na isto mesto, kjer je stala poprej. Čebele so zagledale njim znano ploščad in poletele k njej. Bilo jih je pa mnogo in vse so hotele čimprej zasesti svoja stara mesta, da je nastala gromozanska gneča.

Ivan Panfilič je stal na ploščadi in miril: „Počasi, počasi, otročički, saj se nikamor ne mudil! Pojdite na svoja mesta, kot so vam določena.“

V desetih minutah se je vse pomirilo. Postajenačelnik je še vedno ležal na divanu, zatečeni obraz je pokrivala brisača. Ko je Ivan Panfilič stopil v sobo, je glasno zastokal.

Ivan Panfilič je dejal: „Zelo mi je žal, velespoštovani, da so vas moje čebele opikale. Vendar ste sam kriv. Ni treba vsega tako brezbržno jemati, pa naj se gre za velike ali pa tudi za prav male stvari.“

Postajenačelnik je še glasneje zastokal, Ivan Panfilič pa je nadaljeval: „Čebele in živali sploh ne prenašajo prav nobene birokracije in tudi ravnodušnosti radi njihove usode ne! Vi ste pa ravnali tako, kot ste najbrž navajeni ravnati z ljudmi — in tu imate sedaj kazen.“

Postajenačelnik je samo medlo prikimal. Rahló je zašepetal: „Ali imate vse vaše čebele zdaj skupaj? Glejte, da nobene ne pustite tukaj.“

SEJMSKI ŠLAGERII KRISCHKE & CO.

- KLAGENFURT, 8. Maistrasse 3 in Neuer Platz 12
- ZIMNICE, tridelne, 9x190 cm velike, z 1. a. afrikom napolnjene . . . šil 265.—
 - Z La-afrikom polnjene in z mehko vato na obeh straneh, samo . . . šil 319.—
 - Iz čistega platnenega gradla, neprodušnega za žimo in polnjene z mehko volno, specialna izdelava, z 20 kg polnjenim . . . šil 460.—
 - PRESITE ODEJE, ročno delo in kompletno velike, na obeh straneh Klothin, z vato polnjene, posebno trpežne, samo . . . šil 115.—
 - KLOT, PRESITE ODEJE, na obeh straneh dober klot, 130x190 cm velik, z najboljšo vato polnjene, posebno poceni . . . šil 159.—
 - BROKAT-ODEJE, ročno delo, v različnih barvah, 3 kg napolnjene že od 169.— šilingov naprej.
 - BLAZINE, 60x80 cm velike, iz neprodušnega inleta polnjene z 1½ dob- rim perjem za blazine . . . šil 49.80
 - Rayon-volnene koce, 140x190 cm velike s borduro ali karirane, v različnih barvah, mehke od . . . šil 129.—
 - Perje za blazine, dobra kvaliteta kg od . . . šil 18.90

POZOR! POZOR!
Gostilničarji, hotelski obrati in obrati s tujskimi sobami dobijo poseben popust!

MAMILO

*Čudna je noč poletna!
Komaj pogledi zarje gasne,
že slutnja o jutru prijetna
v nebo spet na vzhodu se vzpne.*

*Čudna je noč poletna!
Zvezde v sinjini vesoljni žare,
a tu pa kresnica okretna
krog mene kot zvezdica gre.*

*Čudna je noč poletna!
Smeh je v kopicah in bilke pojo,
za sreče poslednje je duša douzeta,
vse je sladkost, kamor gleda oko.*

*Čudna je noč poletna!
Sanje in bdenje se spaja,
nobena želja prevzetna
nam srcá ne razdvaja . . .*

Valentin Polanšek

PREPROGE — PRAUSE ▲ ZAVESE — PRAUSE ▲ PREPROGE — PRAUSE

F. GRIVSKI: 36

Ozniki POVEST

Na vse svete zvečer so zvonili zvonovi. Mrzel veter z dežjem je jokal nad grobovi. Ljudje so se hitro vrnili s pokopališča. Nobena sveča ni gorela, ker je vsako takoj ugasnila burja. Po hišah so pekli kostanj, pili mošt in molili vse tri rožne vence za drage rajne. Zvonarji so nabrali turšičičnih hlebov in srebali iz bariglice. Na pokopališču so zaslišali zategnjen glas. Na velikem nagrobnem kamnu so našli Gregorja. Sedel je obrnjen na Fortunatov grob, trgal venec in metal mokre rože proti polirjevemu grobu.

„Fortunat, daj! Vrzi, treščil! Ubij polirja, hudirja!“

Prijeli so ga in ga hoteli odpeljati domov. Z vso silo se je branil in klical župnika ter žandarje. Niso ga mogli premakniti mimo župnišča. Zaletaval se je v vrata, da je kuharica vsa prestrašena prišla v vežo. Za njo je v copatah s svečo v rokah pridrsal župnik. Jezno je odklenil vežna vrata in zavpil v noč:

„Vsaj nocoj imejte pamet, pijanci nemarni!“

Iz teme se je pognal Gregor in treščil v vežo.

„Odvezo daj, prekrižaj, požegnaj!“ Franca je preplašena stekla v kuhinjo in prinesla blagoslovljeno vodo.

Župnik je uvidel položaj in sočutno prigovaljal Gregorju, naj se pomiri. Ta pa je padel na kolena in z dvignjenimi rokami prosil odveze. „Jaz sem ubil polirja! Bum! Odvezo, odvezo!“

Skušali so ga spraviti iz župnišča, pa ga niso mogli.

Šele ko ga je župnik prekrižal in pokropil z žegnano vodo, se je dal pregovoriti. Dva moška sta ga peljala domov. Ves premočen se je zaril v posteljo in stokal.

Ko so po hišah kuhali tropinovec, so si pripovedovali različne stvari. Večina je trdila, da je Gregorja obsedel hudič in da ima hude reči na vesti. Nekateri so nasvetovali pijavke, da bi mu izsesale pregrešno kri, drugi so nagovarjali domače, naj ga oddajo v umobolnico. Ker res ni kazalo drugače, sta Petrov Janez in Tilka odpeljala očeta v mesto. Mati je krčevito jokala. Gregor pa je topo gledal predse in se nič ni branil, ko so ga spravili na voz. Konja sta potegnila. V tem trenutku je bolnik skočil na vozu pokonci. Obraz mu je za-

rel, zakrilil je z rokami in klical: „Hi, hot! Spet vozimo! Bum!“ Na cesti se je umiril. Zadovoljno se je smehljaj in natezal z rokami, kakor da drži v njih vajeti.

Oddala sta ga v pisarno. Začudeno sta pogledala gospoda, ki je pisal pri mizi.

„Ime in priimek; rojstna vas!“

Obstal je s pisanjem. Obrnil se je k došlecema ter ju motril.

„Pa vendar niste vi tisti vozniki?“

„Bili smo!“ je pritrdil Janez.

Vstal je in jima ponudil roko. „Nisem vas prepoznal. Jaz sem Berto, tisti tolmač, ki je hodil s polirjem k Ludvikju. Veste, kaj je z Ludvikom in Elzo?“

„Nič ne vemo.“

„Zile si je prerezal pred mesecem in izkraval. Vse je zapravlil, bahač pijani.“

„In Elza?“ je vprašala Tilka.

„Pokazal jo bom! Pri nas je že tri tedne. To vam je nora, da se človeku smili!“

Pozvonil je, poklical strežnika in mu velel, naj pripelje Elzo. Gregorja je peljal k zdravniku, ki ga je izpraševal v sosednji sobi. Vrata so se odprla. Strežnik je pripeljal za roko suho ženšče, oblečeno v dolgo progasto haljo. Nosila je razmršene lase in blodno gledala okrog. Pogled ji je obstal na Tilki. Besno je zakričala: „Jaz sem kraljica! Pokleknite pred menoj! Na sodu kraljujem v kleti.“

Mladega fanta sem zadavila, okrog vratu sem ga stisnila. Moj mož je kralj, polir na rimski cesti. Sonce pelje v avtu. As — kako peče! Gasite!“ Zvijala se je v bolečinah in tulila, da jo je Berto velel takoj odpeljati na oddelek.

Nema sta stala došleca ob tem strahotnem prizoru. Tilka se je obrnila v kot in zajokala.

„To je tudi ena izmed polirjevih žrtev,“ je malomarno pripomnil Berto in sedel za pisalnik. „Hvala Bogu, da sem mu pravočasno ušel!“

Zdravnik je končal pregled. Poklical je Tilko ter ji sočutno razložil očetovo stanje: „Ostal bo pri nas. Hudo ga je zadelo. Mož potrebuje popoln mir, zato za par mesecev odsvetujem obisk. Izročite denar v pisarno in pridite čez tri tedne povprašat, kako in kaj!“

Pozval je strežnika, določil oddelek in posteljo ter se poslovil od Tilke. Gregor je stal v kotu nepremično in topo gledal v stran. Tilka se mu je približala, ga objela in zajokala. „Z Bogom, očka!“ Kakor uko- van je stal in niti trenil ni z očesom. Janez mu je molče stisnil roko. Strežnik ga je odpeljal po dolgem hodniku in zaprl velika železna vrata.

(Dalje prihodnjič)

KOROŠKI**AVSTRIJSKI****OD 8. AVGUSTA —****VELESEJEM****LESNI SEJEM****18. AVGUSTA 1957****Pestro in zanimivo***Človeška ribica*

V vodah Postojnske jame živi tako imenovana človeška ribica, ki je nikjer drugod na svetu ne najdeš. Skrivnostna živalca, ki je slepa, se giblje, kakor da bi imela oči. Odkrili so jo šele leta 1769. V Postojno jo prihaja gledat na stotine učenjakov z vsega sveta. Pred kratkim so tako ribico videli tudi v jezru Olmen na Nemškem. Vnela se je razprava, kako je ribica tja prišla. Slovenska akademija znanosti sedaj preiskuje, ali ni nemški profesor Habe, ko je bil v Postojni, živalco skrivaj izmaknil ter prenesel v Nemčijo.

Ministra so pretepli

Prav čudno se sliši, da so na svetu še kraji, kjer ljudje umirajo zavoljo pomanjkanja živeža. In vendar se to godi na pobočjih Himalaje v indijski državi Nepal. Slaba letina koruze in prosa, ki sta poglavitna hrana prebivalcev, je kriva, da je že več sto ljudi umrlo od gladi. Reveži protestirajo proti vladi, notranjega ministra so celo hudo pretepli, a živeža le od nikoder ni.

Sovraži prenašanje kovčkov

Policija v Miamiu je bila dalj časa pozorna na Willia Cooperja, ki ji je s svojo obsežno zunanostjo skoraj šest mesecev povzročal skrbi.

Nekega dne pa so ga kar ustavili na cesti in povabili na policijo. Tam so ga temeljito izprašali in seveda tudi slekli. Hladnokrvno je mož odložil dva plašča, dva vetrna jopiča, štiri pare hlač, dva puloverja in štiri srajce. Na glavi je imel tri drug na drugega poveznjene klobuke.

Willijevo pojasnilo pa je bilo: „Mnogo potujem po deželi in, ker sovražim prenašanje kovčkov, nosim svoje obleke kar na sebi.“

Ker je končno čisto njegova stvar, kako prenaša svojo gaderobo, ni policiji preostalo drugega, kot da ga je izpustila.

Kdor ima dovolj denarja, se lahko javi

Pred dvema letoma so v Južni Afriki našli 426-karatni diamant. Po enoletnem brušenju so izluščili iz njega čist, belo-modro dragulj s 130 karati.

Vreden je dva milijona dolarjev in je eden najlepših na svetu. Sedaj iščejo še kupca, ki mu bo dal tudi ime, kakor je navada pri velikih draguljih.

Potujoča pisarna

Zaradi velike razdalje med posameznimi naselji je Škotska banka uvedla v Stormway-ju nekako podružnico na kolesih. Velik tovornik so preuredili v pisarno in z njim obiskujejo ob določenih dnevih in urah vse kraje področja. Prebivalci lahko tedaj opravijo vse bančne posle, ne da bi jim bilo treba zgubljati čas in denar s potovanji v mesto.

Telefon v zraku

Letala nekaterih ameriških prevoznih družb bodo kmalu imela telefonske celice, iz katerih bo potnikom omogočeno, da se po radiu pogovarjajo s poslovnimi ljudmi ali prijatelji in družino na zemlji.

V treh letih 14 otrok

V Mozambiku portugalske Vzhodne Afrike je 27-letna črnka Selima Covane rodila petorčke. Pred tremi leti je porodila dvojčke, leto nato trojčke, zatem četvorčke in sedaj petorčke.

Kaspijsko morje se bo posušilo

Zaradi prevelike površine in tamkajšnje vročine je izhlapevanje Kaspijskega morja tako občutno, da se gladina tega morja ne prestando niža. Če se bo tako nadaljevalo, se bo Kaspijsko morje, edino morje v osrčju Azije v prihodnosti popolnoma posušilo.

Na obali južno od Astrahana so zaradi tega začeli postavljati nasip, dolg 450 km, ki naj bi pomagal zajeziti izsuševanje tega morja.

Radiohaus KERN v Celovcu

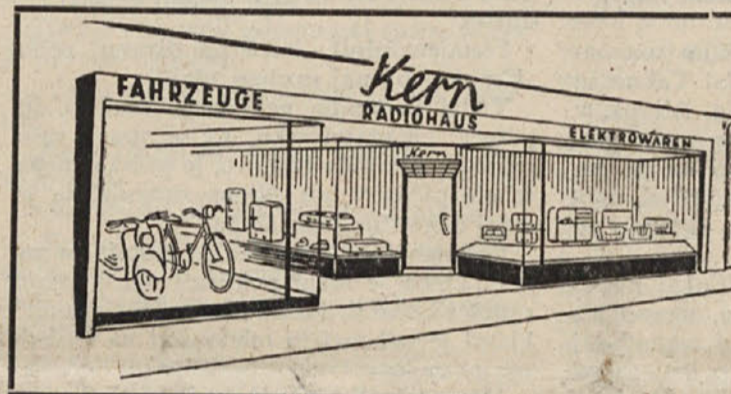
Kot vsako leto bo tudi letos prva in najstarejša strokovna trgovina na Koroškem, RADIOHAUS KERN, razstavljala na Koroškem velesejmu v dvorani V. v posebni 4-predelni koji najmodernejše proizvode avstrijske in nemške industrije na področju radia, televizije in glasbenih aparatov. V izredno veliki izbiri bo ta razstava nudila najprimernejše za vsakogar, tako za skromne potrebe kakor tudi za najbolj razvajene želje.

Priključen je še oddelek za šivalne stroje. V njem bosta dve gospe iz stare renomiranih tovarov »Rast & Gasser« in »Gritzner« predvajali obiskovalcem najrazličnejša šivalna dela, od šivanja usnja pa do najfinejših pletilnih del in to na zelo različnih strojih, od navadnega stro-

ja za gospodinjsko rabo pa do najbolj rafiniranega avtomatičnega stroja.

Mladini in ljudem, ki so v poklicnem življenju, bo pa srce začelo hitreje biti, ako si bodo ogledali naša kolesa in tako zelo priljubljene »Mopede«, kajti zelo ugodna odplačila na obroke omogočajo nabavo teh potrebnih vozil vsakomur.

Najbolj izšolani štab sodelavcev trgovske hiše »RADIOHAUS KERN« v Celovcu vam bo radevolje nudil vsakomu sleherno pojasnilo in tudi najboljši nasvet. Pa ta pripomba je že skoraj odveč. Kdor se je že kdaj oglašil v tej, pri naših bralcih zelo priljubljeni trgovini, ve iz lastnih izkušenj, da je v njej dobil dobro blago in pameten nasvet.

„Rolerji“ — „Mopedi“
kolesa
V VELIKI IZBIRI

**Radiohaus
KERN**
Celovec-Klagenfurt, Burggasse
Ugodno plačilo na obroke

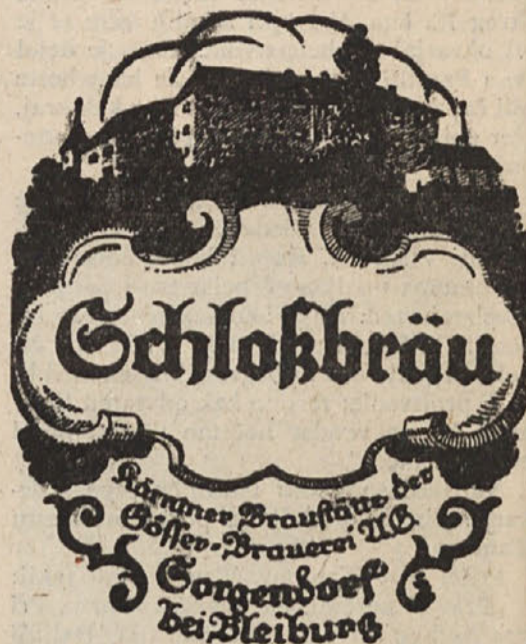

...jeder kommt, ...man sieht

Leitgeb

**FASERPLATTEN
moderne Werkstoffe
im Leitgeb-Messehaus**

Koroško pivo v stari priznani
hakovosti že od 17. stoletja

Staro in mlado — vse pije v poletni vročini,
vedno priljubljeno GÖSSER PIVO

**FRIEDRICH
JUNGBAUER**

O. H. G.

VELETRGOVINA Z ZIVILI

Osrednja poslovna

CELOVEC — KLAGENFURT

10.-Oktober-Strasse 28, tel. 57-73 in 33-26

Podružnice:

VELIKOVEC — VÖLKERMARKT

Hauptplatz 144, telefon 288

FELDKIRCHEN

Gerichtsgebäude, telefon 380

WOLFSBERG

Ritzing 48, telefon 370

BELJAK — VILLACH

Gerbergasse 22, telefon 40-81

Umetna trgovina slik i. okvirjev samo pri

Hans Treffer

CELOVEC, Burggasse 8

MÖBELZENTRALE**Gutenberghaus**

Pisarniško-, šolsko-, vrtno- pohištvo. — Nadalje dobite pohištveno opremo za hotele, kavarnen itd. — Oblazinjeno in kovinasto pohištvo.

KLAGENFURT, Hl.-Geist-Platz 1.

Gradbeno in stavbarsko kleparstvo, galaterijsko kleparstvo, krite cerkva in stolpov

**HELMUT
GROSSNEGGER**

KLEPARSKI MOJSTER

CELOVEC — KLAGENFURT
Villacher Ring 31, Tel. 24-90